

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARININ
FİNANSAL DAVRANIŞ ANALİZİ:
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özcan DEMİR

HAZIRLAYAN
Remzi HARK

ELAZIĞ-2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL DAVRANIŞ ANALİZİ:
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özcan DEMİR

HAZIRLAYAN
Remzi HARK

Jürimiz .../.../2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu Yüksek Lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi

Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi: Munzur Üniversitesi Örneği

Remzi HARK

Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Elazığ-2018; Sayfa: XI-90

Günümüz koşullarında gelişen finansal piyasalar ve teknolojik ilerlemeler sayesinde derinleşen finansal sistem, hayatın her alanını etki sahasına almaktadır. Bu gelişmeler, finansal araçların, finansal ürün ve hizmetlerin giderek artmasına ve karmaşıklaşmasına neden olmaktadır. Değişen koşullar bireylerin doğru finansal kararlar vermesini zorlaştırmaktadır. Bu çerçevede bireylerin finansal okuryazar olmaları önem kazanmaktadır. Bireylerin finansal risk ve fırsatları etkin şekilde değerlendirebilmeleri için finansal farkındalık ve becerilerinin artması gerekmektedir. Bu da ancak finansal eğitimler ile geliştirilebilecek finansal okuryazarlık ile mümkün olacaktır.

Bu çalışma, Munzur Üniversitesi personelinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ortaya konması amacıyla yapılmıştır. 235 kişiden oluşan örnekleme uygulanan anket sonuçlarına göre, akademik personel, idari personelden daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahiptir. Eğitim seviyesi, cinsiyet, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımı, bireysel emeklilik sistemi katılımı gibi değişkenlerin çalışanların finansal okuryazarlık seviyesi üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Lisans ya da lisansüstü eğitim almış olmak, erkek olmak, kredi kartı ve internet bankacılığını kullanmak, bireysel emeklilik sistemine katılımın olması finansal okuryazarlık düzeyini arttırmaktadır. Ayrıca yapılan incelemelerde, gelir ile üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlıkları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Genel olarak, Munzur Üniversitesi personelinin finansal okuryazar olduğu ancak finansal eğitime ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim, Üniversite Çalışanları

ABSTRACT**Master Thesis****Financial Behavior Analysis Of University Personnel: Munzur University Example****Remzi HARK**

**Fırat University
Social Sciences Institute
Department of Business Administration
Elazığ-2018; Page: XI-90**

The financial system that is deepened by the financial markets and technological advances which are developing in today's conditions, takes every field of life into the domain of influence. These developments allow the financial instruments, products and services to grow and therefore become more complicated. The changing circumstances make it difficult for individuals to make the right financial decisions. In this framework, it becomes important that individuals are financially literate. Financial awareness and skills need to increase in order for individuals to be able to effectively assess financial risks and opportunities. This is only possible with financial literacy that can be developed through financial training.

This study was conducted in order to reveal the financial literacy levels of the academic and administrative personnel of Munzur University. According to the results of the questionnaire which is composed of 235 people, academic personnel has higher financial literacy level than administrative personnel. Variables such as education level, gender, credit card and internet banking usage, and private pension system participation were found to have an effect on the financial literacy level of personnel. Being educated at undergraduate or graduate level, being a male, using credit card and internet banking and participating in the private pension system increases the financial literacy level. Moreover, there was no correlation between income and financial literacy of university personnel. In general, Munzur University personnel is financially literate and yet financial training is still needed.

Key Words: Financial Literacy, Financial Education, University Personnel

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
ÖNSÖZ	X
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı	4
1.1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramının Bileşenleri	6
1.1.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi	7
1.1.2.1. Finansal Okuryazarlığın Bireysel Refaha Katkısı	8
1.1.2.2. Finansal Okuryazarlığın Topluma ve Ekonomiye Katkısı	9
1.2. Finansal Eğitim Kavramı	10
1.2.1. Finansal Eğitimin Önemi.....	11
1.2.2. Finansal Eğitimin Sağladığı Yararlar	12
1.3. Araştırmanın Literatürü.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL DAVRANIŞ ANALİZİ: MUNZUR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ.....	20
2.1. Araştırmanın Metodolojisi	20
2.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	20
2.1.2. Araştırmanın Varsayımları	21
2.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	22
2.1.4. Araştırmanın Hipotezleri	22
2.1.5 Araştırmanın Yöntemi	23
2.1.5.1. Araştırma Evreni.....	23

2.1.5.2. Araştırma Örneklemi	23
2.1.5.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi	25
2.1.5.4. Araştırmanın Analiz Yöntemi.....	25
2.2. Araştırma Bulguları.....	26
2.2.1. Araştırma Örneklemi İle İlgili Betimsel Bulgular	26
2.2.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri ve İş Bilgileri ile ilgili Bulgular	26
2.2.1.2. Katılımcıların Finansal Davranışları ile ilgili Bulgular	31
2.2.2. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi	32
2.2.2.1. Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması .	33
2.2.2.2. Akademik ve İdari Personel ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması	45
2.2.2.3. Akademik Personelin Çalıştığı Birim ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması	56
2.2.2.4. Eğitim Düzeyleri ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması.....	58
2.2.2.5. Gelir ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyi Arasındaki İlişki	60
2.2.2.6. Kredi Kartı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması.....	61
2.2.2.7. İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması	65
2.2.2.8. Bireysel Emeklilik Sistemine Katılan ve Katılmayan Çalışanlar ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması	68
2.2.2.9. Çalışanların Finansal Okuryazarlık Alt Düzeyleri ile Genel Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki için Elde Edilen Bulgular	71
SONUÇLAR.....	73
KAYNAKÇA.....	77
EKLER	83
Ek 1: Munzur Üniversitesi Personel Sayıları	83
Ek 2: Anket Uygulaması Rektörlük İzni	85
Ek 3: Anket Formu.....	86
Ek 4 : Orjinallik Raporu.....	88
Ek 5: Etik Kurul Kararı	89
ÖZGEÇMİŞ	90

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Araştırmaya İlişkin İncelenen Literatür	15
Tablo 2.1. Çalışanların demografik özellikleri	26
Tablo 2.2. Akademik ve idari personelin çalıştığı birim ile ilgili özellikleri	28
Tablo 2.3. Akademik ve idari personelin unvanlara göre dağılımı	30
Tablo 2.4. Personelin pozisyona göre dağılımı	31
Tablo 2.5. Katılımcıların kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımları konusunda finansal davranışları	31
Tablo 2.6. Erkek ve kadın çalışanların demografik özellikleri	33
Tablo 2.7. Erkek ve kadın çalışanların iş ile ilgili özellikleri	34
Tablo 2.8. Cinsiyete göre kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi	35
Tablo 2.9. Cinsiyete göre temel düzeyde ekonomi ve finans bilgisinin değerlendirilmesi	36
Tablo 2.10. Cinsiyete göre bireysel bankacılık bilgisinin değerlendirilmesi	37
Tablo 2.11. Cinsiyete göre emeklilik ve sigortacılık bilgisinin değerlendirilmesi	38
Tablo 2.12. Cinsiyete göre finansal tablolar bilgisinin değerlendirilmesi	39
Tablo 2.13. Cinsiyete göre yatırım bilgisinin değerlendirilmesi	40
Tablo 2.14. Cinsiyete göre vergi ve mevzuat bilgisinin değerlendirilmesi	41
Tablo 2.15. Cinsiyete göre matematik ve faiz bilgisinin değerlendirilmesi	42
Tablo 2.16. Cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	43
Tablo 2.17. Akademik ve idari personelin demografik özellikleri	45
Tablo 2.18. Akademik ve idari personele göre kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi	46
Tablo 2.19. Akademik ve idari personele göre temel düzeyde ekonomi ve finans bilgisinin değerlendirilmesi	47

Tablo 2.20. Akademik ve idari personele göre bireysel bankacılık bilgisinin değerlendirilmesi	48
Tablo 2.21. Akademik ve idari personele göre emeklilik ve sigortacılık bilgisinin değerlendirilmesi	49
Tablo 2.22. Akademik ve idari personele göre finansal tablolar bilgisinin değerlendirilmesi	50
Tablo 2.23. Akademik ve idari personele göre yatırım bilgisinin değerlendirilmesi	51
Tablo 2.24. Akademik ve idari personele göre vergi ve mevzuatlar bilgisinin değerlendirilmesi	52
Tablo 2.25. Akademik ve idari personele göre matematik ve faiz hesaplamaları bilgisinin değerlendirilmesi	53
Tablo 2.26. Akademik ve idari personele göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	54
Tablo 2.27. Akademik personelin çalıştığı birime göre demografik özellikleri	56
Tablo 2.28. Akademik personelin çalıştığı birime göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	57
Tablo 2.29. Eğitim gruplarına göre demografik özellikler	58
Tablo 2.30. Eğitim gruplarına göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	59
Tablo 2.31. Gelir ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi	60
Tablo 2.32. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların demografik özellikleri .	61
Tablo 2.33. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi	62
Tablo 2.34. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	63
Tablo 2.35. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların demografik özellikleri	65

Tablo 2.36. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların bireysel emeklilik sistemine katılımının değerlendirilmesi	66
Tablo 2.37. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	66
Tablo 2.38. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların demografik özellikleri	68
Tablo 2.39. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi	69
Tablo 2.40. Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile genel başarı ortalamaları	71
Tablo 2.41. Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile genel başarı düzeyleri arasındaki ilişki	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Eğitim düzeylerine göre dağılım	27
Şekil 2.2. Akademik ve idari personel dağılımı	28
Şekil 2.3. Akademik ve idari personelin çalıştıkları birimlere göre dağılımı	29
Şekil 2.5. Katılımcıların kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımları konusunda finansal davranışları	32
Şekil 2.6. Erkek ve kadın personelin çalışma birimlerine göre dağılımı.....	33
Şekil 2.7. Erkek ve kadın personelin unvana göre dağılımı	35
Şekil 2.8. Cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı.....	44
Şekil 2.9. Akademik ve idari personele göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı	55
Şekil 2.10. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı.....	64
Şekil 2.11. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı	67
Şekil 2.12. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı.....	70

ÖNSÖZ

Bireysel ve toplumsal açıdan giderek artan öneme sahip olan finansal okuryazarlık, bireylerin finansal tutum ve davranışlarına yön vermektedir. Bireylerin harcama, tasarruf, yatırım, emeklilik vb. gibi konularda sağlıklı ve etkin kararlar alabilmeleri finansal okuryazar olabilmeleri ile mümkün hale gelmektedir.

Öncelikle tez çalışmam süresince değerli görüş ve yönlendirmeleriyle sağladığı katkılarından dolayı kıymetli hocam ve danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Özcan DEMİR'e teşekkür ederim. Ayrıca çalışma kapsamında yürütülen anket uygulaması esnasında gösterdikleri sabır ve yardımlarından dolayı Munzur Üniversitesi akademik ve idari personellerine teşekkürü bir borç bilirim. Özellikle anket uygulamalarının yürütülmesine yardımcı olan Dr. Öğretim Üyesi Zülkif YALÇIN, Dr. Öğretim Üyesi Mesut BALIBEY ve Öğretim Görevlisi Serkan GÜNDOĞDU hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Son olarak tez çalışmamda yardımlarını benden esirgemeyen kıymetli eşim Arş. Gör. Betül DAĞOĞLU HARK'a gönülden teşekkür ederim.

ELAZIĞ-2018

Remzi HARK

KISALTMALAR

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
BB	: Bireysel bankacılık
ES	: Emeklilik ve sigortacılık
FG	: Güncel finans bilgisi
FT	: Finansal tablolar
GB	:Genel Başarı
INFE	: Uluslararası Finansal Eğitim Ağı
İİBF	:İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
MFH	: Matematik ve faiz hesaplamaları
MYO	:Meslek Yüksekokulu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TCMB	:Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TMYO	:Tunceli Meslek Yüksekokulu
TD	: Temel düzeyde ekonomi ve finans
VM	: Vergi ve mevzuat
Y	: Yatırım

GİRİŞ

İnsanlar gündelik yaşamlarında yaptıkları alışverişten, bireysel bankacılık işlemlerine kadar sayılabilecek birçok farklı alanda finansal araç ve uygulamaları kullanmak ve çeşitli finansal kararlar vermek zorundadırlar. Kişisel harcamalarını planlamak, bütçe hazırlamak, ihtiyat güdüsüyle tasarruf yapmak, emeklilik gibi dönemler için planlamalar yapmak, ellerindeki birikimlerini çeşitli finansal araçlar kullanarak değerlendirmek gibi birçok konuda finansal kararlar verilmesi gerekmektedir. Genel olarak bireylerin istek ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve gelecek ile ilgili kaygılarının giderilebilmesi için çeşitli finansal aktivitelerde bulunması, bunun yanı sıra toplumun içerisinde yaşayan bir tüketici olarak finansal sistemin parçası haline gelmesi doğal bir sonuçtur.

Küreselleşmenin etkileriyle finans sektörü giderek derinleşmiş ve finansal ürün ve araçların çeşitliliği artmıştır. Finansal sistemin böylelikle karmaşık bir hale gelmesi sistemin önemli oyuncularından olan tüketicilerin sağlıklı ve etkin kararlar verebilmelerini zorlaştırmıştır. Bu bağlamda bireylerin etkin kararlar alarak verimli sonuçlar elde edebilmeleri için yeterli düzeyde bilgi sahibi olması gerekmektedir. İnsanların finansal bilgi düzeyleri yaşamları süresince gösterdikleri tutum ve davranışlarını doğrudan etkileyecektir.

Bireylerin sağlıklı finansal kararlar alabilmelerinin zorluğu finansal okuryazar olmanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Finansal okuryazarlık bireylerin finansal konularda bilgi temelli etkin kararlar vermesini sağlayan yetkinlik düzeyidir. Ayrıca bireyin hayat boyu finansal refahını sürdürebilmesini sağlayacak bilgi beceri ve davranışları ifade etmektedir.

Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi için yapılan çalışmalar aynı zamanda finansal tutum ve davranışların da ne yönde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Finansal bilgi sahibi olmak bireylere finansal açıdan yeterlilik ve farkındalık sağlayacaktır. Söz konusu farkındalıklar sayesinde bireyler etkin finansal kararlar alabilme olanağını elde edebileceklerdir. Bu sebeple en azından temel düzeyde finansal bilgi sahibi olabilmek doğru kararlar alabilmek açısından önem kazanmaktadır. Ancak bireylerin sahip oldukları finansal bilgi düzeyi ile etkin finansal kararlar alabilmeleri arasındaki pozitif ilişkiyi, bilginin doğru bir şekilde anlaşılması ve yorumlanması gereği

ve de finansal eğitimler yardımıyla bilgi düzeyinin yükseltilmesi zorunluluğu kuvvetlendirmektedir.

Gelişen finans sektörü insanların ihtiyaçlarına uygun çeşitli hizmet ve ürünler geliştirmekte ve kullanıma sunmaktadır. Mevcut durumda finansal piyasalarda finansal araçların, hizmet ve ürünlerin çokluğu ve karmaşıklığı finansal karar alma süreçlerini etkilemektedir. Etkin kararların verilmesi ve bireylerin lehine sonuçlar elde edilebilmesi finansal okuryazarlığın ve finansal eğitimin sayesinde mümkün olabilecektir.

“Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi: Munzur Üniversitesi Örneği” isimli tez çalışmasında üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülerek, finansal tutum ve davranışları açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmanın üniversite personellerine yönelik olması, söz konusu hedef kitlenin, geleceğin yetişkin bireyleri olan üniversite öğrencileri ile sürekli etkileşim içinde olmaları ve bir yükseköğrenim kurumu çatısı altında yer almış olmalarıdır. Yapılan anket uygulamasına katılan üniversite çalışanlarının finansal davranış fonksiyonlarının iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde bir farkındalık yaratılacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın temel amacı, Munzur Üniversitesi’nde görev yapmakta olan akademik ve idari personellerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırmada çalışanların, temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar, yatırım, vergi ve mevzuat, matematik ve faiz hesaplamaları gibi konulardaki bilgi düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ayrıca katılımcıların finansal tutum ve davranışlarıyla çeşitli demografik özellikleri arasındaki ilişki de incelenmiştir.

Finansal okuryazarlık kavramının incelendiği bu çalışma, iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde finansal okuryazarlık ve finansal eğitim kavramlarının tanımlarına yer verilmektedir. Ayrıca finansal okuryazarlığa neden ihtiyaç duyulduğu, finansal okuryazarlığın neden önemli olduğu, finansal okuryazarlığın bireysel ve toplumsal yararlarının ne olduğu, finansal eğitimin önemi ve gerekliliği gibi konulara değinilmiştir.

Birinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi dâhilinde literatürüne de yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmaya ilişkin literatür incelemesi yapılarak, çeşitli çalışmaların ulaştığı sonuçlar özetlenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise araştırmanın metodolojisi başlığı altında araştırmanın amacı ve öneminden bahsedilerek, araştırmanın evren ve örnekleme, sınırlılıkları ve incelenecek olan

hipotezler gibi konular ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ayrıca araştırmanın ikinci bölümünde Munzur Üniversitesi personeline uygulanan anket sonuçları yer almaktadır. Bu bölümde, yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular ortaya koyulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bireylerin sağlıklı finansal kararlar alabilmeleri noktasında finansal okuryazar olabilmelerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bireylerin finansal konularla ilgili bilgi temelli olarak kararlar vermesini sağlayan yetkinlik düzeyi olarak tanımlayabileceğimiz finansal okuryazarlık kavramı, küreselleşmenin finansal piyasalar ve finansal ürünler üzerindeki etkileriyle birlikte oldukça popüler hale gelmiştir (Alkaya ve Yağlı, 2015:585-586).

Bireylerin finansal davranışlarını ortaya koymak için yapılan çalışmalar bir yönden de finansal okuryazarlık düzeyinin de belirlenmesi anlamına gelmektedir. Finansal okuryazarlık bir bilgi düzeyini ifade ederken, söz konusu bilgi düzeyi için gerekli finansal eğitim ise doğrudan finansal davranışları etkilemektedir (Kieschnick,2006:2).

1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Bireylere, içinde yaşadığı finansal dünyayı ve ekonomiyi anlayabilme imkanı sunan finansal okuryazarlık, küreselleşmenin etkileriyle karmaşıklaşan finans piyasaları karşısında giderek artan öneme sahip bir kavram haline gelmiştir (Öztürk, 2014:11 ;Saraç, 2014:4).

Finansal okuryazarlık kavramı ile ilgili literatürde birçok tanım yer almaktadır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) tanımına göre finansal okuryazarlık; “İktisadi hayata katılımın sağlanması ve birey ile toplumun finansal refahının iyileştirilmesi amacıyla, çeşitli finansal durumlarda etkili kararlar verebilmek için finansal kavramların bilgi ve anlayışı ile bu bilgi ve kavrayışı uygulama becerisi, motivasyonu ve güvenidir”(Gökmen, 2012: 18).

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal konularla ilgili kararlar verirken ilgili finansal kavramların farkında olarak, karar vermek için gerekli bilgileri elde etme, anlama ve değerlendirmesidir (Mason ve Wilson, 2000:31). Bir başka tanımda ise finansal okuryazarlık, paranın yönetimi ve kullanımı sırasında bireylerin bilinçli değerlendirmelerde bulunarak etkin kararlar alabilme yeteneğidir (Goel ve Khanna,

2014:338). Worthington (2006:4), ev halkının kararlarını etkileyen ekonomik koşulların anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesi şeklinde finansal okuryazarlığı ifade etmiştir.

Bireylerin finansal konularla ilgili olarak hangi noktalarda bilgi sahibi olması gerektiğini de tanımlardan anlayabilmekteyiz. Roy Morgan Research'ün raporuna göre (2003) finansal okuryazarlık borçlanma, gelecek ile ilgili planlama yapma, finansal ürün ve hizmetleri kullanma, harcama ve tasarruf yapma gibi işlemlerde bireylerin bilinçli ve güvenilir kararlar alabilme yeteneğidir. Bodie (2006) ise finansal okuryazarlığı bütçe yapma, tasarruf ve yatırım yapma, sigortalama, ödünç alma ve verme, gelir-gider eşleştirmesi gibi uygulamalar hakkında bilgi sahibi olarak davranış geliştirme becerisi olarak tanımlamıştır.

Finansal okuryazarlık genel itibariyle bilinçli seçimler yapabilmek amacıyla finansal riskleri anlayabilme ve finansal kavramlara aşina olmak olarak tanımlanabilmektedir. Bu bağlamda finansal okuryazarlık bireylerin refahlarını arttırabilmeleri için önlemler alabilmelerini sağlayan kişisel finans ile ilgili bir konudur (Bihari ve Shukla, 2012:43). İnsanların içinde yaşadığı dünyayı daha kolay bir şekilde anlayabilmelerini sağlayan finansal okuryazarlık, bireylerin daha bilinçli olmalarını sağlamakta ve uygulanan ekonomi politikalarının amaçlarının anlaşılabilmesini sağlamaktadır (Gerek ve Kurt, 2011:61).

Literatürde finansal okuryazarlık ile ilişkili ve birbirine çok yakın anlamlara sahip olup finansal okuryazarlık kavramı yerine kullanılabilen terimler mevcuttur. Bunlar; finansal eğitim, finansal farkındalık, finansal bilgi, finansal yeterlilik, ekonomi okuryazarlığı, bütçe okuryazarlığı ve parasal okuryazarlık şeklinde sıralanabilir. Finansal okuryazarlık kavramı yerine de kullanılabilen bu terimlere bakıldığında finansal okuryazar olan bireylerde sahip olunması gereken niteliklerde anlaşılabilir. Finansal okuryazar olan bir kişi finansal farkındalığa sahip, finansal eğitim almış ve finansal refahlarını arttırabilecek seviyede finansal bilgiye sahip olmalıdır (Güler, 2015:8)

Bireylerin finansal sistem ile ilgili daha fazla bilgiye sahip olmaları ve dolayısı ile finansal okuryazar olmaları finansal kararların etkin bir şekilde alınması ve finansal risklerin daha iyi yönetilebilmesi açısından önemli olduğu tanımlardan anlaşılmaktadır. Bireyler yaşamları boyunca sağlıklı finansal kararlar verebilmek için finansal kavramlara aşina olmak, basit ekonomik hesaplamaları yapabilmek, bütçeden

harcamalarına kadar parasını yönetebilmek zorundadır. Bu zorunluluk özellikle eğitim seviyesi düşük gruplar ve kadınlar açısından hayati önemdedir (Lusardi, 2008:1).

1.1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramının Bileşenleri

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) ifadesiyle finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış bileşenleri finansal okuryazarlığı oluşturan unsurlardır. Finansal konulardaki bilgi düzeyi, finansal tutum ve davranışlar finansal okuryazarlık düzeyini etkilemektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015:586).

Finansal okuryazarlık ile bilgiden beceriye, beceriden tutuma ve tutumdan davranışlara doğru bir bağlantı bulunmaktadır. Bu bağlamda finansal okuryazarlığı bireylerin finansal bilgisi ile bu konudaki beceri, tutum ve davranışlarının birleşimi olarak tanımlayabiliriz (Sarigül, 2015:201).

Bireylerin finansal okuryazar olabilmeleri en azından faiz, enflasyon, risk ve getiri gibi temel düzeyde finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirmektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015:586). Finansal konularda sağlıklı kararlar verebilmek için gerekli olan finansal becerilerin geliştirilmesi hususunda finansal bilgi kavramı önem kazanmaktadır (Mason, 2003:56-57).

Bireylerin sağlıklı finansal kararlar verebilmeleri ve birçok seçenek içerisinde doğru seçimi yapabilmeleri doğrudan finansal bilgi düzeyleriyle ilişkilidir. Yani, doğru finansal kararlar yüksek bilgi düzeyini gerektirmektedir (Altıntaş,2009:157). Ancak bireylerin etkin finansal kararlar alabilmeleri, sadece sahip oldukları finansal bilgi düzeyleriyle açıklanamayacaktır. Sahip olunan bilgilerin, finansal hayatta kullanılabilmesi ve mevcut bilgi düzeyinin finansal eğitimler yardımıyla geliştirilmesi, anlamlandırılması ve bu paralelde finansal kararların alınması gerekmektedir (Öztürk, 2014:10).

Etkin finansal kararlar alabilmek için finansal bilgilerin anlaşılması ve doğru bir şekilde yorumlanabilmesi gerekmektedir. Finansal bilgi kaynaklarının kullanımı ve bilgiye ulaşılabilirliğin artması ile finansal davranışların şekillenmesi önem taşımaktadır (Bayram, 2010:62). Finansal eğitim almış olan kişilerin kendi menfaati doğrultusunda etkin finansal kararlar alabildikleri bilinmektedir. Ayrıca çeşitli araştırmalarda finansal bilgi düzeyinin finansal tutum ve davranışlarla bağlantılı olduğu ortaya koyulmuştur (Hilgert vd., 2003:30).

Bernheim ve diğerkleri (2001) yapmış oldukları çalışmalarında lise eğitimleri esnasında kişisel finansal yönetim dersi alan kişilerin ileriki yaşamlarında bu dersi almayan kişilere göre daha yüksek oranlarda tasarruf etme alışkanlıklarına sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Başka bir ifadeyle çalışmaya göre bireylerin almış oldukları eğitim doğrultusunda sahip oldukları finansal bilgi düzeyleri, finansal tutum ve davranışlarını etkilemektedir.

OECD tarafından kurulan Uluslararası Finansal Eğitim Ağı (INFE-International Network on Financial Education) finansal okuryazarlığı; güçlü finansal kararlara ve sonuçta bireysel refaha ulaşmak için gerekli farkındalığın, bilginin, becerinin, tutum ve davranışın kombinasyonu olarak tanımlamaktadır (Ergün vd., 2014:849). Genel olarak finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde, bireylerin finansal bilgi ve becerileriyle finansal tutum ve davranışlarının doğrudan etkili olduğu görölmektedir.

1.1.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Küreselleşmenin etkileriyle birlikte finansal piyasaların giderek büyümesi sonucu yatırım araçlarında artış ve çeşitlilik ortaya çıkmıştır. Bu sebeple bireysel yatırımcıların vereceği kararlar daha karmaşık hale gelmiştir. Rasyonel ve bilinçli finansal kararlar alabilmek için asgari finans kültürüne sahip olma gerekliliği ortaya çıkmıştır (Bayazıt Hayta, 2011:261).

Finansal piyasalarda işlem yapan yatırımcılar aldıkları kararlar sonucunda ortaya çıkan finansal riskleri de üstlenmektedirler. Bu sebepten dolayı bireylerin yeterli seviyede risk analizi yapabilecek finansal bilgi ve farkındalık sahibi olmaları gerekmektedir (Güler, 2015:12). Finansal bilgi sahibi tüketiciler, finansal piyasalardaki seçenekleri karşılaştırma, finansal hizmetlerden avantaj sağlama ve karşılaştıkları riskleri daha iyi analiz ederek doğru değerlendirme yapabilme imkanına sahip olacaktır (Barmaki, 2015:28-29).

Teknolojide yaşanan gelişmeler ile birlikte bireylerin finansal sisteme dahil olmaları kolaylaşmıştır. Birçok finansal hizmete özellikle bankacılık ürün ve hizmetlerine internet üzerinden kolayca erişmek mümkün hale gelmiştir. Bunlarla birlikte bireylerin finansal okuryazar olma gerekliliği de artmıştır (Orton, 2007:3).

Finansal okuryazarlığı önemini ortaya koyan bir diğerk husus emeklilik planlamasıdır. Tüm dünyada hükümetler vatandaşlarını emeklilik dönemlerinde daha fazla sorumluluk almaya teşvik etmektedir (Beal ve Depachitra, 2003). Kamu emeklilik

sisteminden özel emeklilik sistemine geçilmesi yönündeki gelişmeler bireylerin optimal tasarruf ve yatırım kararı vermesini gerekli kılacaktır. Bu nedenlerle bireyler gelecek planlamaları ile ilgili sağlıklı kararlar alabilmek ve ileri yaşlardaki refahını sağlayabilmek için yeterli seviyede finansal okuryazar olmak durumundadırlar (Bayazıt Hayta,2011:268).

Finansal okuryazar olma gerekliliği sadece bireysel bankacılık işlemlerinde ya da gelecek planlamalarında değil günlük hayattaki tüketim eylemleri için de geçerlidir. Mal ve hizmetlerdeki çeşitlilik, seçenekler arasında tüketicinin en doğru tercihi yapabilecek ölçüde bilgi sahibi olmasını gerektirmektedir (Karaağaç, 2015:8). Finansal okuryazarlık konusunda yapılan çalışmalar, bireylerin almış oldukları finansal eğitimin aynı doğrultuda finansal okuryazarlıklarını etkiledikleri sonucuna vurgu yapmışlardır (Biçer ve Altan, 2016; Özen ve Kaya, 2015).

1.1.2.1. Finansal Okuryazarlığın Bireysel Refaha Katkısı

Finansal okuryazar olmak finansal problemlere çözüm üretebilmek, ortaya çıkabilecek sorunları önceden fark edebilmek ve aynı zamanda refah içinde bir hayat sürebilmek açısından önemlidir (Kinnunen ve Pulkkinen, 1998).

Finansal ürün ve hizmetleri tüketiciler tarafından doğru şekilde anlaşılabilmesi finansal okuryazarlık ile mümkün hale gelmektedir. Finansal ürün ve hizmetleri algılayabilmek somut ürünlere oranla daha karmaşık bir yapıya sahip olduklarından daha zordur (Gökmen, 2012:45). Bireyler çeşitli istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için finansal ürün ve hizmetlerden faydalanmaktadır. Bu işlemlerin etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi finansal okuryazarlık ile mümkün olabilmektedir (Güler, 2015:15).

Finansal okuryazarlık bireylere bütçe oluşturabilme, tasarruf edebilme, çeşitli yatırım fırsatlarını değerlendirerek aktif yatırımlar yapabilme gibi faydalar sağlar. Ayrıca aşırı borçlanma ve gereksiz harcamaların önüne geçer. Bunların yanı sıra tasarruflarını yatırıma dönüştürmek isteyen bireylerin karşılaştıkları yatırım fırsatlarının avantaj ve dezavantajlarını karşılaştırma olanağı da sağlar (Temizel, 2010:25).

Finansal okuryazarlık, insanlara yaşam kalitesini yükseltebilme ve refahını arttırabilme olanağı sağladığı gibi aile ve evlilik hayatları üzerinde pozitif yönde etki yaratmaktadır (Jorgensen, 2007). Yapılan araştırmalar toplumda borç problemi yaşayan bireylerin bulundukları durumun nedenini düşük gelir düzeyinden ziyade finansal

okuryazar olmamalarından kaynaklandığını göstermektedir (Mavrinac ve Ping, 2004:17). Bu tespit finansal okuryazarlığın bireylerin borç problemine çözüm olabileceğine işaret etmektedir.

Finansal bilgisizliğin neden olacağı durumlar için evliliklerde yaşanan gerilim ve ortaya çıkan boşanmalar örnek olarak verilebilir. Finansal sorunlar aile içerisinde huzursuzluk ve geçimsizliklere neden olabilmektedir (Amato ve Previti, 2003:604). Bu bağlamda finansal okuryazar olan bireylerin aile hayatlarının daha sorunsuz olabileceği anlaşılmaktadır.

Finansal okuryazarlığın geliştirilmesinin temel amacı; bireylerin parasını yönetebilmesini, geleceğe dönük plan yapabilmesini, paranın yönetimindeki risk ve faydaları algılayabilmesini, finansal ürünleri tanımasını ve bu ürünleri etkin olarak kullanabilmesini sağlamaktır (Temizel, 2010:10). Finansal okuryazarlık finansal kaynakların yönetimi ve etkin kullanılabilmesi hususlarında bireylerin bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır. Bu açıdan bireylerin hem gelecek hem bugünkü refahları için finansal okuryazarlık önemlidir (Gökmen, 2012:41).

1.1.2.2. Finansal Okuryazarlığın Topluma ve Ekonomiye Katkısı

Finansal okuryazarlık bireylere olduğu gibi topluma da önemli katkılar sağlamaktadır. Finansal kararlarında etkin olmayan bireyler rasyonel olmayan davranışlarla piyasa dengesini tehdit etmektedir (Mandell, 2006:1).

Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artması, finansal kuruluşlardan daha fazla bilgi talep edilmesi sayesinde finansal piyasaların daha şeffaf olmalarını sağlamaktadır. Böylece hukuki sorunlar ve şikâyetler azalmaktadır (Bayazıt Hayta, 2011:263). Bireylerin finansal konulardaki farkındalık ve becerilerinin artması etkin finansal işlemler gerçekleştirmelerini sağlamaktadır. Böylece finans sektörünün hacmi genişlemekte ve finansal piyasaların verimliliği artmaktadır. Tüketicilerin finansal hatalar yaparak finansal sistemden giderek uzaklaşmaya dönük davranışlarda bulunmaları da finans sektörünün hacmini daraltacaktır. Reel sektörün de bu durumdan olumsuz şekilde etkilenmesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla bireylerin finansal konularda etkin kararlar verebilmeleri ekonomik istikrar açısından önemlidir (Gökmen, 2012:48).

Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireyler finansal sistemin gelişimini destekler ve ekonomik büyümeye katkı sağlar. Bilinçli tüketiciler iç piyasa tarafından oluşturulan fırsatları daha yoğun şekilde kullanacaklardır. Özellikle perakendecilik,

finansal olarak yeterli olan tüketiciler sayesinde ilerleyecektir (Kosicki, 2008). Ayrıca bireylerin finansal okuryazar olmaları ve finansal okuryazarlıklarının artması, enerji tüketimi konusunda bile daha verimli hareket edilmesine neden olmaktadır (Brent ve Ward: 2017).

Küreselleşen dünyada finansal okuryazarlık toplumların ekonomik karakteristiğini yakından etkilemektedir. Bir toplumun ekonomik yapısıyla ilgili bilgiler tasarruf oranı ve benzer ekonomik göstergeler toplumdaki finansal okuryazarlık düzeyi ile ilişkilidir (Karaağaç, 2015:24). Dünyada yaşanan ekonomik krizlerin sebepleri içerisinde, finansal bilgisi olmayan bireylerin kendi ekonomik koşullarına uygun olmayan kredi ürünlerini satın alarak yanlış kararlar vermeleri sayılabilir (Satoğlu, 2014:26).

Finansal ürünlerin çeşitliliği ve finansal piyasaların karmaşıklığı bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ileri seviyede olmasını gerektirmektedir. Finansal okuryazar olan bireylerin finansal kararlarında bilinçli olması, finansal piyasalarda krize yol açabilecek gelişmelerin önüne geçmektedir. Daha önemli bir husus olarak finansal risklerin hükümetler ve işverenlerden bireylere aktarılması sürecinde finansal okuryazarlık önem kazanmaktadır (Saraç, 2014:7).

1.2. Finansal Eğitim Kavramı

Finansal eğitim, tüm bireylerin finansal ürün ve kavramları anlayabilmelerini geliştiren, bilgilendirme ve öğrenme yoluyla finansal riskler ve fırsatların farkında olmalarını ve bilinçli bir şekilde seçimler yapmalarını, yardım için nerelere başvuracaklarını öğrenmelerini, finansal refahını geliştirecek bir güven ve yetenek geliştirmelerini sağlayan bir süreçtir (OECD, 2008).

Finansal sistem, insanlar tarafından oldukça karmaşık bir yapı olarak görülmekte ve bu bakış açısı aslında sistemin bir parçası olan tüketicilerin sistemin dışında kalmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle bireylerin etkin finansal kararlar alabilmeleri için bu alanda temel bilgiler edinmeleri gereksinimi ortaya çıkmıştır. Hükümetler ve araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar sonucunda insanların sağlıklı finansal kararlar alabilmeleri için temel düzeyde finans eğitimi almasının gerekli olduğu tespit edilmiştir (Biçer ve Altan, 2016:1502).

Finansal eğitim ile finansal okuryazarlık iç içe geçmiş kavramlardır. Finansal okuryazar olabilmek için finansal eğitim almak bir gerekliliktir. Bir süreç olan finansal

eğitim finansal okuryazarlıkla sonuçlanmaktadır (Gökmen, 2012:20). Finansal eğitim kavramı tasarruflarının arttırılması, finansal kuruluşlarla sağlıklı ilişkilerin kurulması, yatırım kararlarında etkinlik, finansal dolandırıcılık faaliyetlerine karşı bilinçlendirme ve etkili kredi kullanımı kararlarının alınması gibi konularda bireylerin finansal güvenliklerini sağlamayı amaçlayan dinamik bir süreci ifade etmektedir (Altıntaş, 2008:25).

Finansal eğitim bireylerin elde ettikleri bilgileri, karar ve seçimlerinde kullanarak finansal ürün ve hizmetler içerisinde doğru tercihler yapabilmesini sağlamaktadır (Bayram, 2010:19). Finansal eğitim, finansal konulara yönelik farkındalığın artması, finansal konularla ilgili bilgi düzeyinin artması, bu bilgilerin bireylerin tüketim, yatırım ve tasarruf gibi finansal davranışlarında etkinliğini iyileştirmesi ve bu paralelde ülke ekonomisine ve toplumsal refaha katkılarına kadar geniş bir alanı kapsamaktadır (TCMB,2011:79).

1.2.1. Finansal Eğitimin Önemi

OECD'ye göre (2005:11-12) finansal eğitimin önemini arttıran faktörler; finansal ürünlerin karmaşıklığı, finansal ürünlerin sayısındaki artış, nüfus artışı ve yaşam süresinin uzaması, emeklilik sisteminde yapılan değişiklikler ve finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olması şeklindedir.

Gelişmekte olan ülkelerde bireysel yatırımcılar, piyasaların hızlı bir şekilde gelişmesi ve piyasaya sürekli yeni yatırım araçlarının arz edilmesiyle ciddi finansal tehditlerle karşılaşmaktadırlar. Bu durum söz konusu ülkelerde ki yatırımcıların yeterli finans kültürüne sahip olmamalarından dolayı finansal piyasaların olumsuz etkilenmesine neden olabilmektedir (Altıntaş, 2008:31). Bu nedenler, finansal eğitim ihtiyacını ortaya çıkmaktadır.

Finansal eğitime olan ihtiyaç, iş hayatındaki istikrarsızlığı artması, sosyal güvenlik imkânlarının azalması beklenen yaşam süresinin uzaması, finansal ürün çeşitliliğinin artması ve finansal araçların giderek karmaşık hale gelmesi gibi sebeplerden dolayı artmaktadır. Ortaya çıkan finansal krizlerde yatırımcıların finansal araçlar hakkında yeterli bilgi sahibi olamadıklarını ve finansal eğitim almalarının gerekliliğini ortaya koymuştur (Ekşit ve Ertan, 2011:101).

Finansal eğitim almış bireyler sadece finansal sistem ile ilgili bilgiler edinmez, bu bilgileri değerlendirip kullanabilir. Eğitim almamış bireyler ise söz konusu bilgiler

elinde olsa bile bu doğrultuda gerekli finansal tutum ve davranışı sergileyemez. Bireylerin yaşamları boyunca elde ettikleri gelirlerini doğru bir şekilde değerlendirebilmeleri ve borçlanma yoluyla elde edilen kaynakların yok olmadan etkin kullanılabilmesi finansal eğitim sayesinde mümkün olacaktır (Özçam, 2006:2).

1.2.2. Finansal Eğitimin Sağladığı Yararlar

Çeşitli yaş ve gelir gruplarında olan bireylerin yararlanabilecekleri finansal eğitim programlarıyla finansal konularla ilgili farkındalıklar artmakta, finansal ürün ve hizmetlerle ilgili bilgi düzeyi yükselmekte ve böylece finansal ürün ve hizmetlerin daha etkin kullanılabilmesi sağlanmaktadır. Finansal eğitim ile birlikte bireyler varlık ve yükümlülük durumlarını daha dikkatli planlayacak ve daha fazla sorumluluk alacaklardır. Ayrıca finansal eğitim bireylere tasarruflarını, yatırımlarını ve geleceğe ilişkin planlarını nasıl yapmaları gerektiği konusunda da katkı sağlayacaktır (TCMB, 2011:82).

Finansal eğitim almamış ve eğitim seviyesi düşük olan bireylerin finansal eğitim almaları sağlanırsa tasarruf etme eğilimlerinde bir artış ortaya çıkacaktır. Eğitim hayatını tamamlamış olan bireyler işgücüne katılarak hanehalkı gelir ve tasarruflarına katkı yapacak ve de finansal eğitim almış olmaları durumunda tasarruflarını nasıl değerlendirebilecekleri konusunda rasyonel kararlar almalarını sağlayacaktır (Baysa, 2015:52).

Yurtiçi tasarruf oranı bir ülke ekonomisinin önemli makroekonomik değişkenleri arasındadır. Bir ülkedeki tasarruf eğilimi o ülkede yapılacak yatırım miktarında ve kullanılması gereken dış tasarruf miktarıyla birlikte cari işlemler dengesinin ne yönde gelişeceği gibi konularda önemli ölçüde etkiye sahiptir. Gelişmekte olan ülkeler açısından bakıldığında yurtiçi tasarruf oranı, sermaye birikimi ve dolayısıyla ekonomik büyüme hızı açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bireylerin hayat standartlarının gelişmesi ve refah düzeylerinin artması hususlarında da tasarruf oranı son derece önemlidir (Özel ve Yalçın, 2013). Yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan bireylerin tasarruf yapma eğilimleri fazla olduğundan yatırıma da katkıları olumlu olacaktır (Beres ve Huzdik, 2012:301).

Finansal anlamda eğitilmiş olan bireylerin tasarruf eğilimlerinin yüksek olması tasarruf miktarını arttıracak ve bu tasarruflar özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere

finansman sağlanmasında önemli bir rol oynayacaktır. Bunlara paralel olarak ekonomik büyüme ve istihdam artışında önemli bir etkiyi ortaya çıkaracaktır (TCMB, 2011:84).

Ekonomik kalkınmanın ön koşullarından biri sermaye birikiminin gerçekleşmesidir. Sermaye birikimi, tasarruf ve yatırımların sonucunda meydana gelecektir. Sermaye birikiminin sağlanabilmesi tasarrufların finansal sisteme aktarılması ile mümkün olacaktır. Tasarruf sahibi kişilerin, birikimlerinin yatırımların finansmanı olması amacıyla kredi olarak sunulması için finansal sisteme entegrasyonu gerekmektedir (Altıntaş, 2008:43-44). Bireylerin finansal okuryazar olmalarını ve finansal sisteme katılımlarını sağlayacak olan finansal eğitimidir.

1.3. Araştırmanın Literatürü

Finansal okuryazarlık literatürü incelendiğinde çok farklı çalışma örneklerine yönelik olarak yapılan araştırmaların olduğu görülmüştür. Bu araştırmalar işletmelere yönelik (Brown vd., 2006) olabildiği gibi, hane halkına (Atkinson ve Messy, 2012; Bönte ve Filipiak, 2012; Disney ve Gathergood, 2013), ev kadınlarına (Demir vd., 2007a) yatırımcılara (Abreu ve Mendes, 2010), yönelik de olabilmektedir. Kılıç ve diğerleri (2015) ise çalışmalarında üniversite öğrencilerine yönelik olarak finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye çalışmıştır.

Finansal okuryazarlığın ölçülmesine yönelik yapılan çalışmalarda, bireylerin finansal kavramlarla ilgili temel bilgi düzeylerinin ölçülmesinin yanı sıra araştırma kitlesinin demografik özelliklerinin (cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, vb.), finansal okuryazarlık düzeyleri üzerindeki etkisi de ortaya koyulmaktadır. Genel olarak yapılan araştırmalar erkeklerin kadınlara göre, yüksek eğitimlilerin düşük eğitimlilere göre ve orta yaşlıların genç ve yaşlılara göre finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir (Lusardi ve Mitchell, 2011).

Finansal okuryazarlık düzeyini etkileyen unsurlar arasında bireylerin eğitim seviyesinin yer aldığı literatürde genişçe yer alan bir husustur (Chen ve Volpe, 1998; Worthington, 2006; Abreu ve Mendes, 2010; Dvorak ve Hanley, 2010;) Bu çalışmalara göre eğitim seviyesi düşük olan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin de düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca literatürde ailelerin eğitim seviyesi ile çocuklarının finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğuna yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Ansong ve Gyensare, 2012).

Finansal okuryazarlık düzeyinin cinsiyet açısından farklılık gösterdiği sonucuna varmış çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda genel itibariyle erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlıklarının olduğu tespit edilmiştir (Lusardi ve Mitchell, 2005; Bacova vd, 2013; Demir vd, 2017b; Başarır ve Sarıhan,2017). Ayrıca incelenen literatürde cinsiyet değişkeni ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkide kadınların lehinde sonuçlar elde edilmiş bir çalışma olarak Özen ve Kaya (2015) dikkat çekmektedir.

Farklı çalışma örneklerinin dikkate alınarak farklı kültürel ve ekonomik yapılara sahip toplumların bireyleri üzerinde yapılan çalışmalarda bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşüklüğü ve finansal eğitime olan ihtiyaçları ortaya

konulmuştur (Beal ve Delpachitra, 2003; Altıntaş, 2009; Volpe vd., 2006). Bu durum, finansal okuryazarlığa duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Tablo 1.1. Araştırmaya İlişkin İncelenen Literatür

Yazar(lar), Yıl	Çalışma Örneklemi	Sonuç
Beal ve Delpachitra, 2003	Avustralya’da Southern Queensland Üniversitesi öğrencileri	Üniversite öncesi finansal eğitimlerin yetersiz olması sebebiyle birinci sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır
Lusardi ve Mitchell, 2005	Amerikan hanehalkları	Çalışmanın sonucuna göre Amerika’daki kadınların, azınlıkların ve üniversite mezunu olmayanların düşük finansal bilgi düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.
Volpe vd., 2006	King of Pension Founds veri tabanından seçilen ABD şirketleri çalışanları	Söz konusu şirket çalışanlarından geri dönüş sağlayanlara yönelik olarak yürütülen çalışmanın sonucunda katılımcıların kişisel finans konularındaki ve finansal ürünlerle ilgili bilgi düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmıştır.
Rooij vd., 2007	Hollanda hanehalkları	Eğitim düzeyi ve finansal okuryazarlık düzeyi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların, borsada finansal yatırım yapabilmeleri ile finansal okuryazarlıkları arasında yine doğru yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır

Yazar(lar), Yıl	Çalışma Örneklemini	Sonuç
Jorgensen, 2007	Tennessee, Nevada, Oklohoma, Güney Dakota, Idaho ve Virginia'daki lisans ve yüksek lisans öğrencileri	Çalışmaya katılan (18-35 yaş aralığındaki) öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin düşük olduğu ve finansal okuryazarlık düzeylerinin eğitim düzeyi arttıkça yükseldiği sonuçlarına varılmıştır.
Altıntaş, 2009	Ankara'da vakıf üniversitelerinde çalışan, ekonomi ve finans konusunda eğitim almamış personeller	Söz konusu çalışanların, bireysel emeklilik sistemi ve yatırım fonlarının çeşitleri ve içerikleri hakkında bilgi düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışanlar emeklilik planları ve yatırım kararlarında aracı kurumların yönlendirmeleriyle hareket etmektedir.
Abreu ve Mendes, 2010	Portekiz'de bireysel yatırımcılara	Çalışma sonucunda, yatırımcıların eğitim düzeylerinin finansal bilgi düzeyi, bilgi kaynakları ve portföylerinde yer alan varlıkların sayısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.
Temizel ve Bayram, 2011	Anadolu Üniversitesi İİBF öğrencileri	Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrenciler finansal kararlarını almak için kullandıkları bilgilerin kaynağı olarak ailelerini görmektedirler. Ayrıca öğrenciler finansal durumlarını yönetme konusunda kendilerini olduklarından daha başarılı görmektedirler.
Ansong ve Gyensare, 2012	Gana devlet üniversitelerinde hem okuyup hem çalışan lisans ve lisansüstü öğrenciler	Katılımcıların yaşları, iş tecrübeleri ve annelerinin eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

*Tablo 1.1'in devamı

Yazar(lar), Yıl	Çalışma Örneklemini	Sonuç
Louw vd., 2013	Güney Afrika’da 3. sınıftaki üniversite öğrencileri	Bu çalışmanın sonucunda ebeveynleri tarafından maddi olarak desteklenmiş olan öğrencilerin yüksek düzeyde okuryazarlığa sahip olduğu alanları ortaya çıkmıştır.
Cameron vd., 2013	Yeni Zelanda’nın Hamilton şehrinde yer alan okullardaki lise öğrencileri	Finansal okuryazarlık düzeyinin gelir seviyesi ve akademik başarı düzeyi düşük olan öğrencilerde düşük olduğu saptanmıştır.
Bacova vd., 2013	Slovakya’daki üniversite öğrencileri	Ekonomi bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak, erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa sahip oldukları ortaya çıkmıştır.
Ergün vd., 2014	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü öğrencileri	Öğrencilerin temel düzeyde finansal bilgiye sahip oldukları fakat ileri düzeyde finansal bilgi gerektiren hususlarda yeterli olmadıkları anlaşılmıştır
Alkaya ve Yağlı, 2015	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri	Çalışmanın sonucunda öğrencilerin %78,4’ünün olumlu finansal davranışlar sergilediği %66,5’inin ise finansal tutumlarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
Özen ve Kaya, 2015	Uşak Üniversitesi öğrencileri	Genel başarı düzeyi yaklaşık %41 bulunmuştur. Finansal konularda eğitim alınan birimlerde diğerlerine göre finansal okuryazarlık düzeyi yüksek çıkmıştır. Ayrıca bu çalışma sonucuna göre, kadın öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmaları dikkat çekmektedir.

*Tablo 1.1’in devamı

Yazar(lar), Yıl	Çalışma Örneklemini	Sonuç
Öztürk ve Demir, 2015	Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personeli	Çalışmanın hedef kitlesi personellerin, finansal okuryazar oldukları fakat finansal eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.
Sarıgül, 2015	Mevlana Üniversitesi öğrencileri	Yazar yaptığı uygulama ile bir ölçek geliştirme çalışması ortaya koymuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda açıklayıcı dört faktörün olduğunu saptamıştır. Bu faktörler harcama, tutum, algı ve ilgi olarak isimlendirilmiştir.
Baysa ve Karaca, 2016	Tokat'ta bireysel, ticari ve tarımsal olmak üzere segmentlere ayrılmış banka müşterileri	Çalışmanın sonucunda en yüksek finansal okuryazarlık düzeyine ticari segment grubundaki banka müşterileri sahipken, en düşük düzeye ise tarım segmentindeki müşterilerin sahip olduğu ortaya çıkmıştır.
Biçer ve Altan, 2016	Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencileri	Finansal eğitim alan öğrencilerin finansal okuryazarlık algıları eğitim almayanlara göre daha yüksektir. Bu sebeple sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlıkları yüksektir.
Ateş vd., 2016	Bireysel hisse senedi yatırımcıları	Yatırımcıları yaklaşık yarısının düşük finansal okuryazarlığa sahip oldukları ve bu yatırımcıları bilgi kaynağı olarak aile ve arkadaş çevrelerinin tavsiyelerini kullandıkları saptanmıştır.
Demir vd., 2017b	Elazığ ilinde ikamet eden ve Z kuşağı olarak nitelendirilen bireyler	Katılımcıların finansal okuryazarlık konusunda temel düzeyde bilgi sahibi oldukları ancak ileri düzeyde finansal bilgi gerektiren konularda yetersiz oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Z kuşağı erkeklerinin kadınlardan daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları ortaya koyulmuştur.

*Tablo 1.1'in devamı

Yazar(lar), Yıl	Çalışma Örnekleme	Sonuç
Başarır ve Sarıhan, 2017	Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi öğrencileri	Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri %58 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin en başarılı oldukları alanın bireysel bankacılık ve en başarısız oldukları alanın finansal matematik olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahiptir.
Brent ve Ward, 2017	Avustralya, Melbourne’de yaşayan ev sahipleri (hanehalkı)	Enerji verimliliği ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelendiği çalışma sonucunda, katılımcıların evlerindeki enerji verimliliği için harcama yapma istekleriyle finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde pozitif bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir

*Tablo 1.1’in devamı

Genel olarak Tablo 1.1 incelendiğinde, literatür taraması kapsamında ele alınan çalışmaların çoğunlukla üniversiteleri inceleme alanı olarak dikkate aldığı ve incelenen örneklem olarak da öğrencileri seçtiği dikkat çekmektedir (Beal ve Delpachitra, 2003; Jorgensen, 2007; Temizel ve Bayram, 2011; Ansong ve Gyensare, 2012; Louw vd., 2013; Bacova vd. 2013; Ergünvd., 2014). Ayrıca çalışma alanı olarak üniversitelerin seçildiği araştırmalarda, öğrenciler dışında personellerin de incelenen örneklem olarak seçildiğine literatürde rastlanmaktadır (Altıntaş, 2009; Öztürk ve Demir, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL DAVRANIŞ

ANALİZİ: MUNZUR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

2.1. Araştırmanın Metodolojisi

2.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi: Munzur Üniversitesi Örneği, adlı tez konusunun seçilme nedeni daha önce Munzur Üniversitesi'nde böyle bir çalışmanın olmaması ve literatüre ek bir çalışma olarak geçmesi olacaktır. Böyle bir çalışmanın tamamlanacağı varsayımıyla, üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlıklarının belirlenmesi, personelin finansal bilgisinin ölçülmesi ve bu bağlamda üniversite çalışanlarının finansal davranış fonksiyonlarının iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde bir farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. Ayrıca söz konusu çalışmanın, üniversitelerin kendi personellerinin finansal okuryazarlık konusundaki mevcut durumunu değerlendirebilmesi açısından önemli görülmesine ek olarak ileride yazılacak olan tez ve makalelere yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Günümüzde finansal okuryazarlık konusu ekonomistlerin, eğitimci ve araştırmacıların, politika yapımcıların sıkça gündeme getirdiği bir konudur. Giderek karmaşıklaşan finansal sistem ile karşı karşıya kalan bireylerin gerekli finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmaması, bireysel ve toplumsal açıdan olumsuz sonuçlar doğurabileceği bu konudaki endişeleri haklı çıkarmaktadır. Finansal bilgi düzeyinin düşük olması, bireyleri finansal kararlar alırken kendileri adına istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Yeterli düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip olmak bu noktada önem arz etmektedir. Bianco ve Bosco (2000), “finansal okuryazar” olmanın İngilizce bilmek ve diğer bilimlerde okuryazar olmak kadar önemli olduğunun işletme fakültelerinde tartışılma zamanının geldiğini belirterek finansal okuryazarlığın önemine vurgu yapmışlardır.

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal kavramları anlayabilme yeteneğidir. Başka bir ifadeyle, bireylerin daha etkin finansal kararlar verebilmesi için sahip olması gereken finansal bilgi ve becerilerdir. Finansal okuryazarlık, finansal araçlar, ürünler ve

kavramlar hakkında tüketicilerin bilgilendirilmesini ve finansal araçlar, ürün ve hizmetlerin çeşitli alternatifleri arasında tercih yapabilecek farkındalığa sahip olmasını sağlayan bir süreçtir.

Remund (2010), yapmış olduğu çalışmada yapılmış farklı finansal okuryazarlık tanımlamalarında dikkate alınan hususları beş kategori halinde sıralamıştır. Bunlar;

- i. Finansal kavramlara ilişkin bilgi düzeyi,
- ii. Finansal kavramları ifade edebilme becerisi,
- iii. Bireylerin kendi finansal yönetimleri konusundaki becerisi,
- iv. Etkin finansal kararlar alabilme becerisi,
- v. İleriye dönük etkin finansal planlamalar yapabilme becerisi.

Bireylerin finansal sistem hakkında yeterli seviyede bilgiye sahip olmaları, bireysel tasarrufların artırılması ve karşılaşılabilecek finansal risklerin daha iyi yönetilebilmesi açısından önemlidir. Finansal bilgi düzeyinin artması, bireylerin etkin finansal kararlar almalarında da etkili olmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan çalışmada, üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üniversite çalışanlarına uygulanacak anket yardımıyla ölçülerek çeşitli demografik özellikler açısından ele alınacaktır. Ayrıca çalışmada incelenen literatür dikkate alınarak, üniversite personellerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilişkili faktörlerinde ortaya konması hedeflenmektedir.

Araştırma, Tunceli ilinde yer alan Munzur Üniversitesi çalışanlarını kapsamaktadır. Söz konusu üniversitede görev alan akademik ve idari personele yönelik olarak yapılacak anket çalışması, personele ait finansal okuryazarlık düzeyini ve finansal okuryazarlıkla ilişkili birtakım faktörleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2.1.2. Araştırmanın Varsayımları

- Çalışanların eğitim düzeyi, cinsiyeti, gibi birçok demografik özelliklerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir.
- Üniversite çalışanları içerisinde akademik personelin finansal okuryazarlık düzeyinin diğer çalışanlara göre daha yüksek olacağı beklenmektedir.

- Üniversite çalışanları içerisinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi akademik personelinin güncel finans bilgisinin görece daha yüksek düzeyde olduğu yapılan varsayımlar arasındadır.
- Söz konusu çalışmanın üniversite çalışanları üzerinde finansal okuryazarlık konusunda farkındalık oluşturabileceği düşünülmektedir.

2.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Finansal okuryazarlık kavramı temelinde üniversite çalışanlarının finansal yetkinliklerinin araştırılacağı çalışma için Munzur Üniversitesi akademik ve idari personeline yönelik uygulanacak anket sonuçlarından faydalanılmıştır. Finansal okuryazarlık kavramı çerçevesinde yapılan analizlerden elde edilen bulgular ve istatistiki veriler yardımıyla ayrıntılı olarak inceleme planlanmıştır.

✓ Konuya Munzur Üniversitesi'nde çalışmakta olan akademik ve idari personel çerçevesinde yaklaşılmaktadır.

✓ Ortaya konulmuş olan çalışma, üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeyi amaçlarken, kişilerin finans bilgilerini ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış bir anketin uygulama sonuçları esas alınacaktır.

2.1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada toplanan veriler yardımıyla aşağıda verilmiş olan hipotezler test edilecektir.

H₁: Erkek çalışanlar ile kadın çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₂: Akademik ve idari personelin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₃: Akademik personelin çalışmış olduğu birim ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

H₄: Çalışanların eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

H₅: Gelir seviyesiyle finansal okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

H₆: Kredi kartı kullanan çalışanlar ile kredi kartı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₇: İnternet bankacılığı kullanan çalışanlar ile internet bankacılığı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₈: Bireysel emekliliği olan çalışanlar ile olmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₉: Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile ortalama genel başarı düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

2.1.5 Araştırmanın Yöntemi

2.1.5.1. Araştırma Evreni

Araştırma evrenini, Tunceli ilinde faaliyet gösteren Munzur Üniversitesi çalışanları oluşturmaktadır. Mayıs 2018 Munzur Üniversitesi Personel İşleri Daire Başkanlığı verilerine göre üniversite bünyesinde toplam 671 akademik ve idari personel bulunmaktadır.

Veriler incelendiğinde üniversitede çalışanların toplam sayısının 438 akademik, 233 idari personelden oluştuğu görülmektedir. Akademik personel sayısı kendi içerisinde 7 profesör, 26 doçent, 138 doktor öğretim üyesi, 113 öğretim görevlisi ve 154 araştırma görevlisi kadrosu şeklinde dağılmaktadır. 235 idari personel ise, 2 genel sekreter ve yardımcısı, 6 daire başkanı, 11 fakülte ve yüksekokul sekreteri, 10 şube müdürü, 2 avukat, 27 şef, 88 bilgisayar işletmeni, 16 memur, 41 tekniker ve teknisyen, 9 mühendis, 5 şoför, 2 hemşire, 1 mimar, 2 kütüphaneci, 2 programcı ve 11 hizmetli statüsünden oluşmaktadır.

2.1.5.2. Araştırma Örnekleme

Araştırma evreni üniversiteden elde edilen bilgilerden anlaşıldığı üzere 671 kişiden oluşmaktadır. Üniversite bünyesinde yapılan anket uygulamasında 300 kişiye ulaşılmak istenmiş ve bu amaçla aynı sayıda akademik ve idari personelle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 671 kişiden oluşan araştırma evrenini temsil edebilecek 300 kişi ile iletişim kurulmuş gerekli görüşmeler sağlanmıştır.

Konuyla ilgili iletişime geçilen kişilerden bir kısmı anketi doldurmaktan imtina ederken, bir kısım çalışanlar da anketteki bazı soruları kişisel bilgi, özel bilgi vb. gibi sebepler öne sürerek cevaplamaktan kaçınmıştır. Görüşmeler sonrasında ancak 235 kişi ile yapılan anketler tam olarak sonuçlandırılmıştır. Bu durum, yapılan görüşmeler sonrasında %78,3 oranında sağlıklı geri dönüş sağlandığını göstermektedir. Uygulamaya dahil edilmeyen 65 anket ile beraber, gerek izinli olan gerekse

görevlendirmeler nedeniyle üniversitede aktif olarak görev yapmayan çalışanlarla görüşülemediği de göz önünde bulundurularak yaklaşık ulaşılabilir evren büyüklüğü 600 olarak belirlenmiştir. Ulaşılabilir evreni yaklaşık 235 çalışanın temsil edeceği düşünülmektedir. Belirlenen örneklem büyüklüğünün ulaşılabilir evreni temsil yeteneğine sahip olduğu kanısı oluşmuştur.

Araştırmanın örneklem büyüklüğünün belirlenmesi amacıyla Alpha değeri 0.05 ve %5 örneklem hatası ile $p=0.5$, $q=0.5$, $z=1.96$ değeri alınıp hesaplandığında örneklem büyüklüğünün 235 bireyden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bunun için uygulanan formül:

$$n_0 = \frac{z_0^2 p(1-p)}{d^2} \quad (1)$$

şeklindedir. Ancak evren büyüklüğü bilindiği zaman Eşitlik (1)'deki formül evren büyüklüğüne göre düzeltilir. Evren büyüklüğüne göre düzeltilmiş örnek büyüklüğü ise,

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0 - 1}{N}} \quad (2)$$

şeklindedir.

Bu formülde (Eşitlik (2));

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: örnekleme alınacak birey sayısı

p: incelenen olayın gerçekleşme olasılığı

q: incelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı

z: belirli bir anlamlılık düzeyinde, z tablosuna göre bulunan teorik değer

d: olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

Buna göre;

$$n_0 = \frac{z_0^2 p(1-p)}{d^2} = \frac{1,96^2 \times 0,5 \times 0,5}{0,05^2} = 384,16 \quad (3)$$

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0 - 1}{N}} = \frac{384,16}{1 + \frac{384,16 - 1}{600}} = 234,44 \approx 235 \quad (4)$$

Eşitlik (4)' ten elde edilen sonuç bize örneklem büyüklüğünü vermektedir.

2.1.5.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi

Araştırma için gerekli olan veriler birincil veri kaynağından elde edilerek araştırma verileri anket uygulaması ile toplanmıştır. Söz konusu üniversite çalışanlarına doğrudan ulaşılmış ve anket formu, akademik ve idari personellerin birimlerine ve pozisyonlarına göre seçilen örnekleme yöntemi dikkate alınarak uygulanmıştır. Çalışmanın amacı ve anketlerin içeriği, araştırmaya katılacak çalışma gruplarına önce yüz yüze görüşülerek anlatılmış sonrasında anket formları kapalı zarf yöntemiyle ya da elektronik posta aracılığı ile iletilmiştir.

Üniversite çalışanlarına uygulanan anketin birinci bölümünde demografik özellikleri (çalışanın cinsiyeti, eğitim düzeyi, mesleki tecrübesi vs.) tespit etmeye yönelik demografik soru ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde katılımcıların bireysel emeklilik katılımları, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımları ile ilgili bilgilerine de yer verilmiştir. İkinci bölümde ise çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerine belirleyebilmek için temel ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, sigortacılık ve emeklilik, finansal tablolar, yatırım, vergi mevzuatı ve faiz hesaplamaları gibi konularda çeşitli sorular yöneltilmiştir. Ayrıca ankette güncel finans bilgisini ölçmeye yönelik sorularda yer almaktadır (Anketteki 2, 6, 16, 29 ve 33 nolu sorular güncel finans bilgisi gerektiren sorulardır). Söz konusu araştırmada kullanılmış olan anket için Kılıç ve diğerlerinin (2015) “Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmalarında kullandıkları ankette faydalanılmıştır. Bu çalışmaya ek olarak, söz konusu anket benzer şekilde Özen ve Kaya ‘nın (2015) “Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Ölçülmesi; Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmalarında ve Başarır ve Sarıhan’ın (2017) “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyed Eylül Üniversitesi Örneği” isimli çalışmalarında da kullanılmıştır.

2.1.5.4. Araştırmanın Analiz Yöntemi

Verilerin istatistiksel analizinde IBM SPSS Statistics Versiyon 20.0 paket programı kullanıldı. Kategorik ölçümler sayı ve yüzde olarak, sayısal ölçümlerse ortalama ve standart sapma olarak özetlendi. Kategorik ölçümlerin gruplar arasında karşılaştırılmasında Ki Kare test istatistiği kullanılırken gruplar arasında sayısal

ölçümlerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t-testi kullanıldı. İki'den fazla grubun sayısal ölçümlerinin genel karşılaştırılmasında varsayımların sağlanması durumunda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), varsayımların sağlanmaması durumunda ise Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Bu karşılaştırmalarda anlamlı bulunan durumlar için grupların ikili karşılaştırılmalarında varsayımların sağlanması durumunda grup içi varyansların homojen olması nedeniyle Scheffe testi kullanıldı. Grupların ikili karşılaştırılmalarında varsayımların sağlanmaması durumunda ise Bonferroni düzeltmesi yapılmış Mann Whitney U testi kullanıldı. Sayısal ölçümlerin birbirleri arasındaki etkileşimi incelemek için Pearson Korelasyon katsayısı ve ilgili p değeri elde edilmiştir. Tüm testlerde istatistiksel önem düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

2.2. Araştırma Bulguları

Bu kısımda, araştırma örneklemini ile ilgili genel bulgulara yer verilecektir. Ayrıca çalışmanın metodolojisinin anlatıldığı bölümdeki hipotezlere ilişkin olarak uygulanan istatistiksel testler bu başlık altında yer almaktadır.

2.2.1. Araştırma Örneklemini İle İlgili Betimsel Bulgular

Çalışmaya dâhil edilen 235 personelden toplanan verilere dayanarak üniversite personeline ilişkin demografik özellikler (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi, mesleki tecrübe, gelir) ve iş bilgileri (çalıştığı birim, unvan, pozisyon) ile ilgili genel bilgilere bu kısımda yer verilecektir. Ayrıca katılımcılara anket yardımı ile yöneltilen kredi kartı kullanımı, bireysel emeklilik sistemine katılımı ve internet bankacılığı kullanımı şeklindeki sorulara verilen cevaplar paralelinde personelin gösterdiği finansal tutum ve davranışlar ele alınacaktır.

2.2.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri ve İş Bilgileri ile ilgili Bulgular

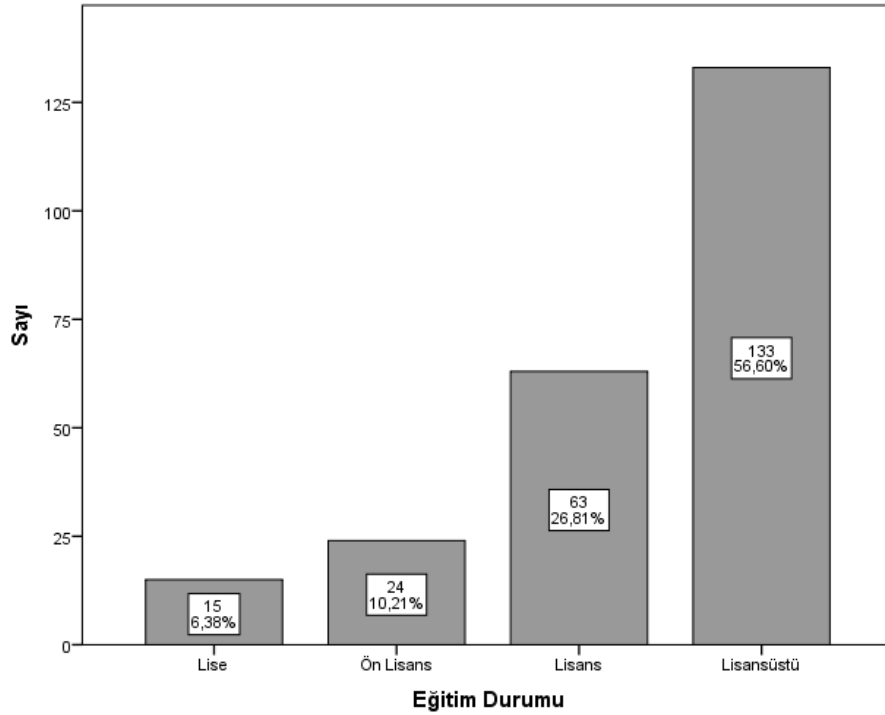
Tablo 2.1'e göre örnekleimde erkek çalışan sayısı 163(%69,4) ve kadın çalışan sayısı 72(%30,6)'dır. Çalışanların yaş ortalaması $35,94 \pm 6,097$ iken aylık gelir ortalamaları $5127,81 \pm 189,340$ 'dır. Ayrıca çalışanların büyük bir çoğunluğunu lisansüstü eğitim almış oldukları (133 kişi), mesleki tecrübelerinin 6 ile 10 yıl arasında olduğu (100 kişi) ve evli oldukları (163 kişi) görülmektedir.

Tablo 2.1. Çalışanların demografik özellikleri

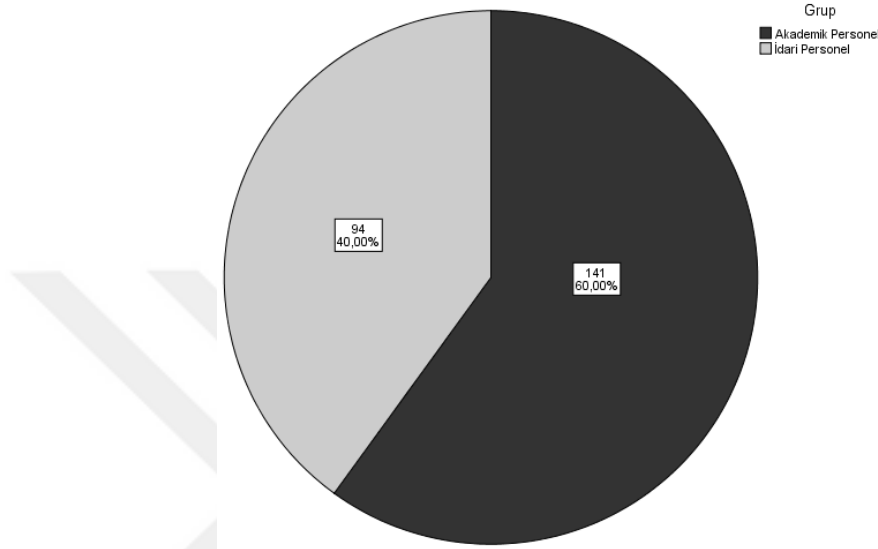
Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	163	69,4
	Kadın	72	30,6
Yaş*		35,94±6,097	
Gelir*		5127,81±189,340	
Eğitim Düzeyi	Lise	15	6,4
	Ön Lisans	24	10,2
	Lisans	63	26,8
	Lisansüstü	133	56,6
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl	63	26,8
	6-10 yıl	100	42,6
	11-20 yıl	57	24,3
	21+	15	6,4
Medeni Hal	Evli	163	69,4
	Bekâr	72	30,6

* :ort±ss

Şekil 2.1 incelendiğinde çalışanların eğitim düzeyi kategorilerine göre dağılımı lise mezunu 15(%6,4), ön lisans mezunu 24(%10,2), lisans mezunu 63(%26,8) ve lisansüstü mezunu 133(%56,6) kişi şeklindedir. Çalışmada, ele alınan örneklemin büyük çoğunluğu lisansüstü eğitim almıştır.

Şekil 2.1. Eğitim düzeylerine göre dağılım

Şekil 2.2’de, çalışanların %60’ının akademik personel, %40’ının idari personel olduğu gösterilmektedir. Tablo 2.2 incelendiğinde akademik personelin çalıştığı birimlerin, 5 kategoride incelendiği idari personelin ise çalıştığı birimlerin 12 kategoride incelendiği görülmektedir.

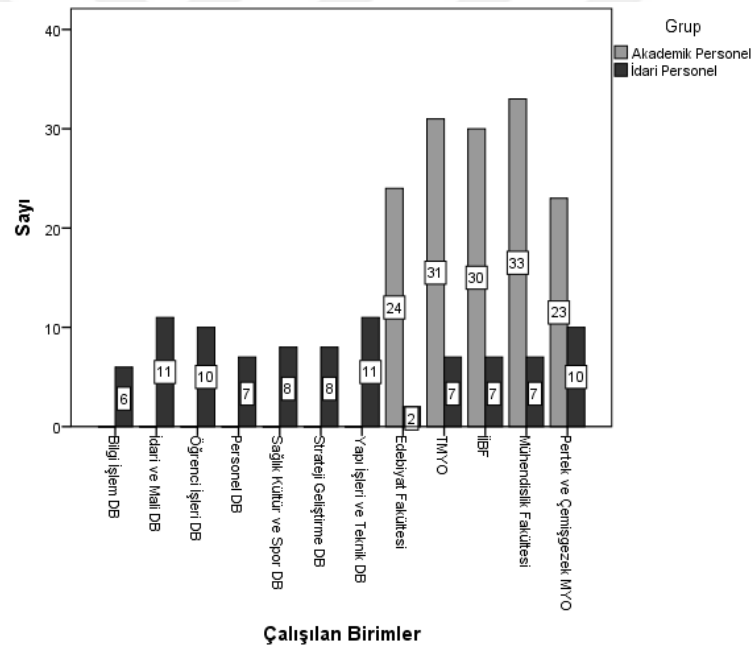

Şekil 2.2. Akademik ve idari personel dağılımı

Tablo 2.2. Akademik ve idari personelin çalıştığı birim ile ilgili özellikleri

Değişkenler		n	%
Grup	Akademik Personel	114	60,0
	İdari Personel	94	40,0
Akademik Personelin Çalışma Birimleri	Edebiyat Fakültesi	24	17,0
	TMYO	31	22,0
	İİBF	30	21,3
	Mühendislik Fakültesi	33	23,4
	Pertek ve Çemişgezek MYO	23	16,3
İdari Personelin Çalışma Birimleri	Bilgi İşlem DB	6	6,4
	İdari Ve Mali İşler DB	11	11,7
	Öğrenci İşleri DB	10	10,6
	Personel DB	7	7,4
	Sağlık Kültür ve Spor DB	8	8,5
	Strateji Geliştirme DB	8	8,5
	Yapı İşleri ve Teknik DB	11	11,7
	Edebiyat Fakültesi	2	2,1
	TMYO	7	7,4
	İİBF	7	7,4
	Mühendislik Fakültesi	7	7,4
	Pertek ve Çemişgezek MYO	10	10,6

Tablo 2.2'ye göre akademik personel olarak çalışan 24(%17,0) kişi Edebiyat Fakültesi'nde, 31(%22,0) kişi Tunceli Meslek Yüksekokulu'nda, 30(%21,3) kişi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde, 33(%23,4) kişi Mühendislik Fakültesi'nde ve 23(%16,3) kişi Pertek ve Çemişgezek Meslek Yüksekokulu'nda görev yapmaktadır. İdari personel olarak görev yapan çalışanların birimlere göre dağılımı ise, 6(%6,4) bilgi işlem daire başkanlığı, 11(%11,7) idari ve mali işler daire başkanlığı, 10(%10,6) öğrenci işleri daire başkanlığı, 7(%7,4) personel daire başkanlığı, 8(%8,5) sağlık kültür, 8(%8,5) strateji geliştirme başkanlığı, 11(%11,7) yapı işleri daire başkanlığı, 2(%2,1) Edebiyat Fakültesi, 7(%7,4) Tunceli Meslek Yüksekokulu, 7(%7,4) İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, 7(%7,4) Mühendislik Fakültesi ve 10(%10,6) Pertek ve Çemişgezek Meslek Yüksekokulu şeklindedir. Şekil 2.3'te bu bulgular görsel olarak desteklenmektedir.

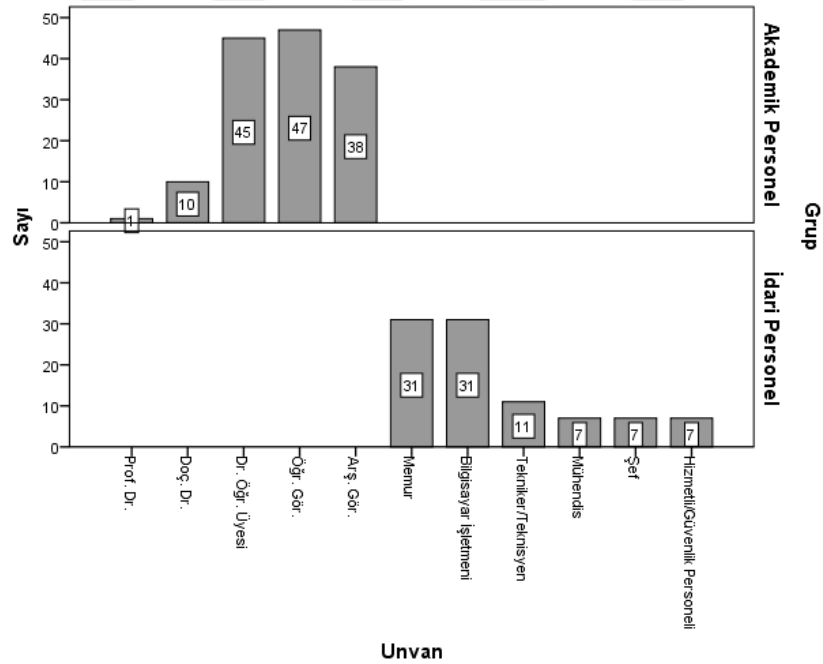
Şekil 2.3. Akademik ve idari personelin çalıştıkları birimlere göre dağılımı

Tablo 2.3'te akademik ve idari personelin unvanlarının çalışmada ne şekilde gruplandırıldığı gösterilmektedir.

Tablo 2.3. Akademik ve idari personelin unvanlara göre dağılımı

Değişkenler		n	%
Akademik Personel için Unvan	Prof. Dr.	1	0,7
	Doç. Dr.	10	7,1
	Dr. Öğr. Üyesi	45	31,9
	Öğr. Gör.	47	33,3
	Arş. Gör.	38	27,0
İdari Personelin için Unvan	Memur	31	33,0
	Bilgisayar İşletmeni	31	33,0
	Tekniker/Teknisyen	11	11,7
	Mühendis	7	7,4
	Şef	7	7,4
	Hizmetli/Güvenlik Personeli	7	7,4

Akademik personelin 1(%0,7)'i profesör, 10(%7,1)'u doçent, 45(%31,9)'i doktor öğretim üyesi, 47(%33,3)'si öğretim görevlisi ve 38(%27,0)'i araştırma görevlisidir. İdari personelin 31(%33)'er kişisi memur ve bilgisayar işletmeninden oluşurken, 7(%7,4)'şer kişisi de mühendis, şef ve hizmetli-güvenlik personelinde oluşmaktadır.

Şekil 2.4. Akademik ve idari personelin unvanlarına göre dağılımı

Şekil 2.4'te akademik ve idari personelin unvanlarına göre dağılımı incelendiğinde, en çok katılımın öğretim görevlisi, dr. öğretim üyesi, memur ve bilgisayar işletmeni unvanlarında olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4. Personelin pozisyona göre dağılımı

Pozisyon	n	%
Yönetici	14	13,9
Genel İdari Hizmetler	62	61,4
Yardımcı Hizmetler	7	6,9
Teknik Hizmetler	18	17,8

Çalışmaya katılan daire başkanı, fakülte ve yüksekokul sekreteri, şube müdürü, dekan ve dekan yardımcıları “yönetici” pozisyonunda gruplandırılmıştır. Yönetici pozisyonunda olan 14 kişiden 7’si akademik personeldir. Tablo 2.4’e göre incelenen örnekleme idari personellerin önemli bir kısmını genel idari hizmetler pozisyonundaki çalışanlar oluşturmaktadır.

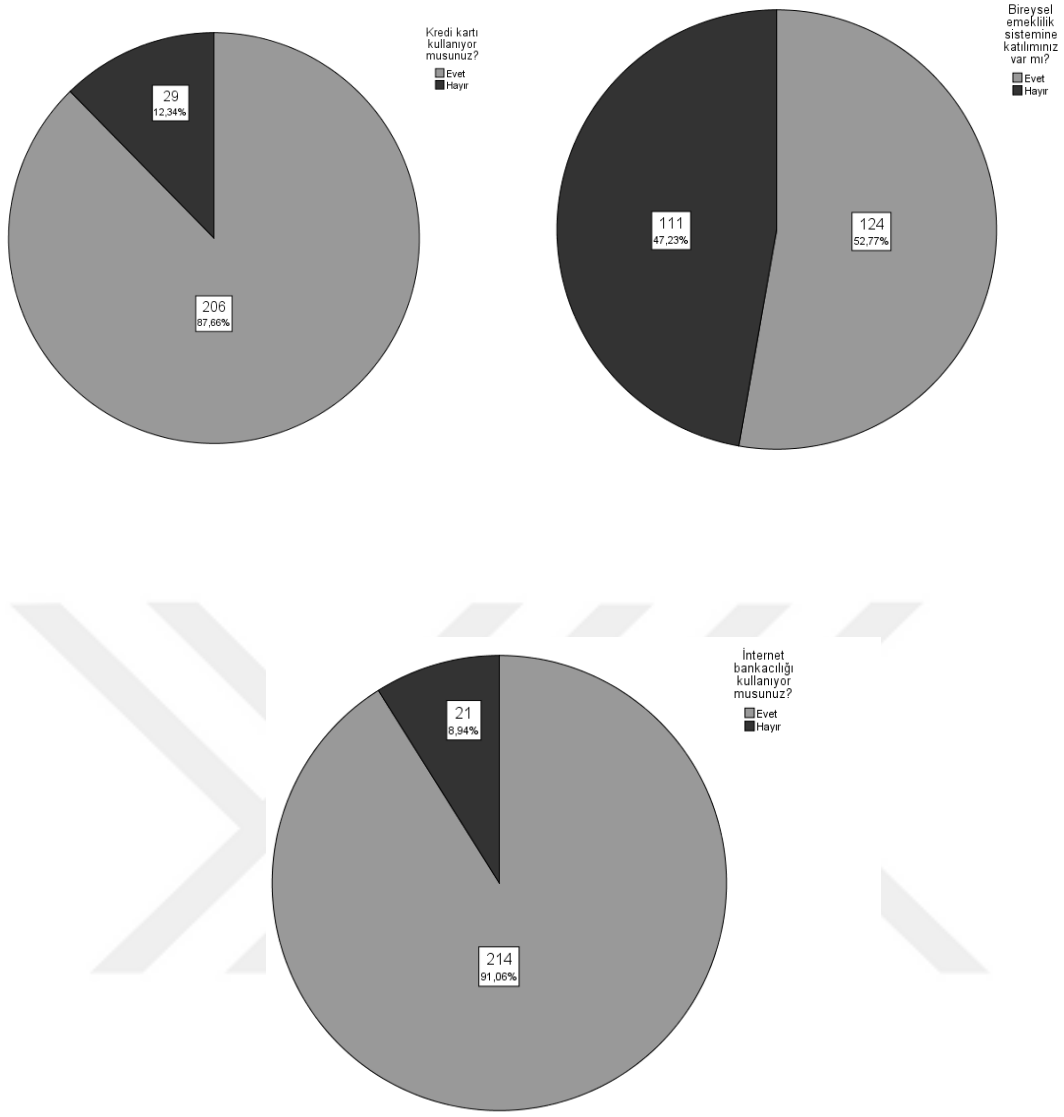
2.2.1.2. Katılımcıların Finansal Davranışları ile ilgili Bulgular

Tablo 2.5. Katılımcıların kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımları konusunda finansal davranışları

Değişkenler	n	%
Kredi kartı kullanıyor musunuz?		
Evet	206	87,7
Hayır	29	12,3
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?		
Evet	124	52,8
Hayır	111	47,2
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?		
Evet	214	91,1
Hayır	21	8,9

Tablo 2.5’e göre katılımcıların 206(%87,7)’sı kredi kartı kullandıkları, 124(%52,8)’ü bireysel emeklilik sistemine kayıtlı oldukları ve 214(%91,1)’ünün internet bankacılığı kullandıkları tespit edilmiştir.

Şekil 2.5 incelendiğinde katılımcıların söz konusu 3 kategoride yöneltilen sorulara verdikleri “hayır” cevabının en yüksek oranda bireysel emeklilik katılımı kategorisinde verdikleri gösterilmektedir. Bunu sırasıyla kredi kartı kullanımı ve internet bankacılığı kategorileri takip etmektedir.

Şekil 2.5. Katılımcıların kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımları konusunda finansal davranışları

2.2.2. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi

Çalışmanın metodolojisi başlığı altında yer verilen 9 farklı hipotezin analiz sonuçlarına bu kısımda yer verilmektedir.

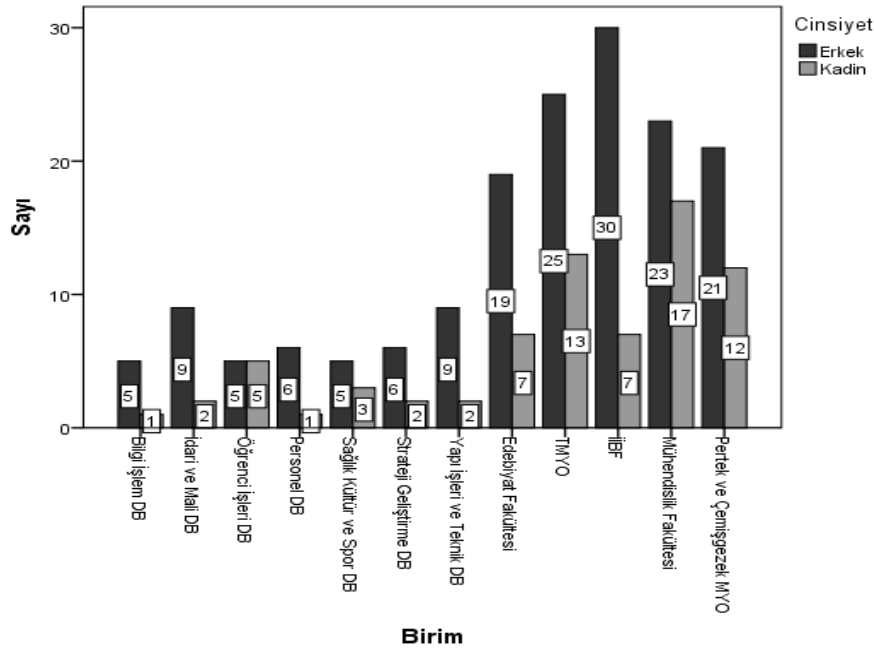
2.2.2.1. Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.6. Erkek ve kadın çalışanların demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Cinsiyet				p değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
Eğitim Düzeyi	Lise	11	6,7	4	5,6	0,703
	Ön Lisans	19	11,7	5	6,9	
	Lisans	43	26,4	20	27,8	
	Lisansüstü	90	55,2	43	59,7	
Yaş*		36,83±6,494		33,92±4,503		<0,001
Gelir*		5146,87±1856,478		5084,65±1744,252		0,810
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl	38	23,3	25	34,7	0,039
	6-10 yıl	67	41,1	33	45,8	
	11-20 yıl	44	27,0	13	18,1	
	21+	14	8,6	1	1,4	
Medeni Hal	Evli	118	72,4	45	62,5	0,167
	Bekâr	45	27,6	27	37,5	

* :ort±ss

Erkek ve kadın çalışanların çoğunluğu lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir ve eğitim düzeyleri ile cinsiyet arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0,703$). Yaş ortalaması erkek çalışanlar için $36,83\pm6,494$, kadın çalışanlar için $33,92\pm4,503$ olarak bulunmuş ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$). Mesleki tecrübe genellikle erkek çalışan grubunda daha yüksektir ve cinsiyete göre mesleki tecrübe arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,039$).

Şekil 2.6. Erkek ve kadın personelin çalışma birimlerine göre dağılımı

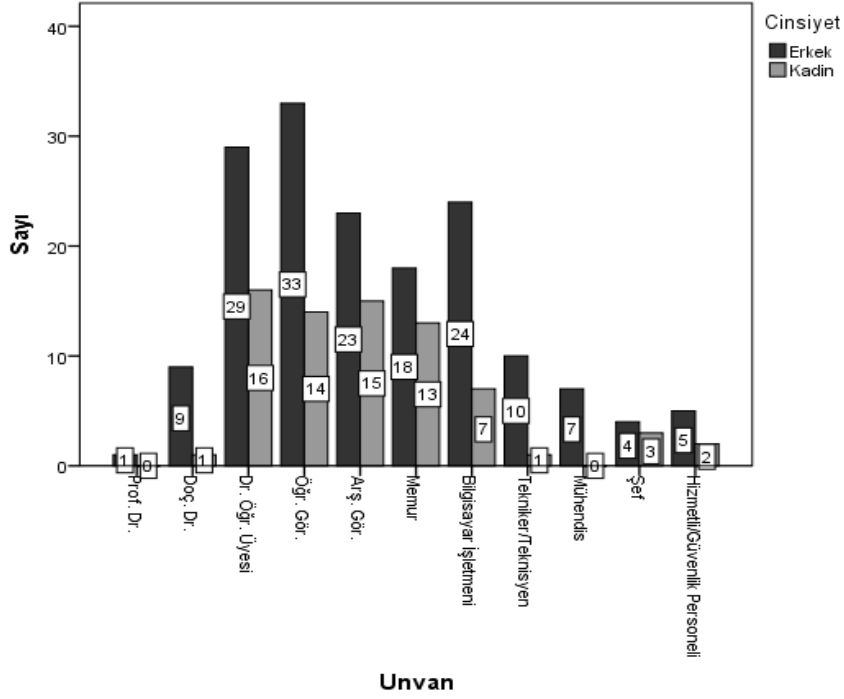
Tablo 2.7'ye göre, katılımcılar içerisinde kadınların %63,9'u akademik personel iken erkeklerin %58,3'ü akademik personeldir.

Birimlere göre en yüksek kadın katılımcı Mühendislik Fakültesi ve TMYO'dan iken en yüksek erkek katılımcı İİBF ve TMYO'dan olmuştur. Bu durum Şekil 2.6'da da gösterilmektedir.

Tablo 2.7. Erkek ve kadın çalışanların iş ile ilgili özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Cinsiyet				P değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
Grup	Akademik Personel	95	58,3	46	63,9	0,471
	İdari Personel	68	41,7	26	36,1	
Birim	Bilgi İşlem DB	5	3,1	1	1,4	-
	İdari Ve Mali İşler DB	9	5,5	2	2,8	
	Öğrenci İşleri DB	5	3,1	5	6,9	
	Personel DB	6	3,7	1	1,4	
	Sağlık Kültür ve Spor DB	5	3,1	3	4,2	
	Strateji Geliştirme DB	6	3,7	2	2,8	
	Yapı İşleri ve Teknik DB	9	5,5	2	2,8	
	Edebiyat Fakültesi	19	11,7	7	9,7	
	TMYO	25	15,3	13	18,1	
	İİBF	30	18,4	7	9,7	
	Mühendislik Fakültesi	23	14,1	17	23,6	
	Pertek ve Çemişgezek MYO	21	12,9	12	16,7	
	Unvan	Prof. Dr.	1	0,6	0	
Doç. Dr.		9	5,5	1	1,4	
Dr. Öğr. Üyesi		29	17,8	16	22,2	
Öğr. Gör.		33	20,2	14	19,4	
Arş. Gör.		23	14,1	15	20,8	
Memur		18	11,0	13	18,1	
Bilgisayar İşletmeni		24	14,7	7	9,7	
Tekniker/Teknisyen		10	6,1	1	1,4	
Mühendis		7	4,3	0	0,0	
Şef		4	2,5	3	4,2	
Hizmetli/Güvenlik Personeli		5	3,1	2	2,8	

Tablo 2.7'de cinsiyete göre unvan dağılımına bakıldığında kadınların çoğunluğunu dr. öğr. üyesi ve arş. görevlisi, erkeklerin çoğunluğunu ise öğ. gör. ve dr. öğr. üyesi oluşturmaktadır. Bu dağılım, Şekil 2.7'deki grafikte açıkça görülmektedir.

Şekil 2.7. Erkek ve kadın personelin unvana göre dağılımı

Tablo 2.8. Cinsiyete göre kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi

		Cinsiyet				p değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
Kredi kartı kullanıyor musunuz?	Evet	148	90,8	58	80,6	0,033
	Hayır	15	9,2	14	19,4	
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	Evet	91	55,8	33	45,8	0,202
	Hayır	72	44,2	39	54,2	
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	Evet	150	92,0	64	88,9	0,462
	Hayır	13	8,0	8	11,1	

Tablo 2.8'e göre, erkek çalışanların kredi kartı kullanım oranı kadın çalışanlara göre daha yüksektir (sırasıyla 148(%90,8) ve 58(%80,6)). Bu oransal fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,033$). Ancak bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının cinsiyete göre dağılımı anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 2.9. Cinsiyete göre temel düzeyde ekonomi ve finans bilgisinin değerlendirilmesi

Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans		Cinsiyet				p değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
1-Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır	Doğru	160	98,2	64	88,9	0,004
	Yanlış	2	1,2	2	2,8	
	Fikrim yok	1	0,6	6	8,3	
2-Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır	Doğru	23	14,1	11	15,3	0,067
	Yanlış	130	79,8	50	69,4	
	Fikrim yok	10	6,1	11	15,3	
3-Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır	Doğru	79	48,5	17	23,6	0,002
	Yanlış	43	26,4	29	40,3	
	Fikrim yok	41	25,2	26	36,1	
4-Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar	Doğru	87	53,4	34	47,2	0,030
	Yanlış	47	28,8	32	44,4	
	Fikrim yok	29	17,8	6	8,3	
5-Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır	Doğru	22	13,5	13	18,1	0,138
	Yanlış	84	51,5	27	37,5	
	Fikrim yok	57	35,0	32	44,4	
6-Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur	Doğru	117	71,8	36	50,0	0,001
	Yanlış	16	9,8	6	8,3	
	Fikrim yok	30	18,4	30	41,7	
7-Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar	Doğru	18	11,0	3	4,2	0,233
	Yanlış	134	82,2	64	88,9	
	Fikrim yok	11	6,7	5	6,9	
8-Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir	Doğru	135	82,8	63	87,5	0,454
	Yanlış	11	6,7	2	2,8	
	Fikrim yok	17	10,4	7	9,7	

Tablo 2.9’a göre “enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır” önermesine erkek çalışanların 160(%98,2)’ı “doğru” yanıtını verirken kadınların 64(%88,9)’ü “doğru” yanıtını vermiştir. Ayrıca kadın çalışanların erkek çalışanlara göre daha yüksek oranda bu soruya yanıtı “fikrim yok” şeklindedir ve fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,004$). “Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır” önermesine kadın çalışanlar daha yüksek bir oranla “yanlış” yanıtını

verirken erkek çalışanlar “doğru” yanıtını vermiştir. “Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar” önermesine katılımcıların çoğunluğu “doğru” yanıtını vermiş olmasına rağmen kadın çalışanların 32(%44,4)’si “yanlış” yanıtını vermiştir. “Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur” önermesine kadınların 36(%50)’si “doğru” yanıtını vermiş olmasına rağmen “fikrim yok” yanıtını veren kadın sayısı 30(%41,7)’dur. “Fikrim yok” yanıtını veren kadın sayısı erkek çalışanlara göre daha yüksektir ve fark anlamlıdır ($p=0,001$). Diğer önermeler için fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 2.10. Cinsiyete göre bireysel bankacılık bilgisinin değerlendirilmesi

Bireysel Bankacılık		Cinsiyet				p değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
9-Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar	Doğru	7	4,3	1	1,4	0,135
	Yanlış	138	84,7	57	79,2	
	Fikrim yok	18	11,0	14	19,4	
10-Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir	Doğru	130	79,8	53	73,6	0,117
	Yanlış	25	15,3	10	13,9	
	Fikrim yok	8	4,9	9	12,5	
11-IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır	Doğru	152	93,3	68	94,4	0,262
	Yanlış	8	4,9	1	1,4	
	Fikrim yok	3	1,8	3	4,2	
12-EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır	Doğru	21	12,9	8	11,1	0,248
	Yanlış	132	81,0	63	87,5	
	Fikrim yok	10	6,1	1	1,4	
13-İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir	Doğru	122	74,8	44	61,1	0,076
	Yanlış	6	3,7	6	8,3	
	Fikrim yok	35	21,5	22	30,6	
14-İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir	Doğru	92	56,4	34	47,2	0,398
	Yanlış	6	3,7	4	5,6	
	Fikrim yok	65	39,9	34	47,2	

Tablo 2.10, erkek ve kadın çalışanların bireysel bankacılık bilgilerine yönelik önermeleri içermektedir. Bu tabloya göre erkek ve kadın çalışanların bireysel bankacılık bilgileri benzerdir. Önermelere verilen cevaplarla, cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 2.11. Cinsiyete göre emeklilik ve sigortacılık bilgisinin değerlendirilmesi

Emeklilik ve Sigortacılık		Cinsiyet				P değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
15-Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür	Doğru	118	72,4	32	44,4	<0,001
	Yanlış	21	12,9	16	22,2	
	Fikrim yok	24	14,7	24	33,3	
16-SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur	Doğru	153	93,9	61	84,7	0,003
	Yanlış	8	4,9	3	4,2	
	Fikrim yok	2	1,2	8	11,1	
17-Türkiye'de emeklilik yaşı herkes için 65'tir	Doğru	37	22,7	18	25,0	0,724
	Yanlış	118	72,4	52	72,2	
	Fikrim yok	8	4,9	2	2,8	
18-Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir	Doğru	141	86,5	62	86,1	0,349
	Yanlış	4	2,5	0	0,0	
	Fikrim yok	18	11,0	10	13,9	
19-Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir	Doğru	93	57,1	40	55,6	0,969
	Yanlış	21	12,9	10	13,9	
	Fikrim yok	49	30,1	22	30,6	

Tablo 2.11’e göre erkek ve kadın çalışanların emeklilik ve sigortacılık bilgisi değerlendirilmiştir. “Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür” önermesine erkek ve kadınların çoğunluğu “doğru” yanıtını verse de kadınların erkeklere göre “fikrim yok” yanıtı verme yüzdesi daha yüksektir. “Fikrim yok” yüzdesi erkekler için 14,7 iken kadınlar için 33,3’tür ve fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,001$). Benzer durum “SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur” önermesi için de geçerlidir. Bu önermeye “doğru” yanıtını verme yüzdesi daha yüksek olsa da kadınların 8(%11,1)’i “fikrim yok” yanıtını vermiştir. Cinsiyete göre “SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur” önermesine verilen cevap dağılımı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p = 0,003$).

Tablo 2.12. Cinsiyete göre finansal tablolar bilgisinin değerlendirilmesi

Finansal Tablolar		Cinsiyet				P değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
20-Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir	Doğru	110	67,5	42	58,3	0,170
	Yanlış	6	3,7	1	1,4	
	Fikrim yok	47	28,8	29	40,3	
21-Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır	Doğru	86	52,8	34	47,2	0,649
	Yanlış	19	11,7	11	15,3	
	Fikrim yok	58	35,6	27	37,5	
22-Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL’dir	Doğru	46	28,2	18	25,0	0,064
	Yanlış	63	38,7	19	26,4	
	Fikrim yok	54	33,1	35	48,6	
23-Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir	Doğru	19	11,7	16	22,2	0,031
	Yanlış	118	72,4	40	55,6	
	Fikrim yok	26	16,0	16	22,2	

Tablo 2.12'ye göre sadece “nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir” önermesine verilen yanıtın cinsiyet dağılımı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,031$). 23 nolu önerme dışındaki önermelere verilen yanıtların cinsiyet dağılımları istatistiksel olarak anlamlı değildir. Kadınların “fikrim yok” deme oranları erkeklere göre daha yüksektir. Ayrıca “bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir” önermesine hem erkekler (%67,5) hem de kadınlar (58,3) büyük oranda “doğru” yanıtını vermişlerdir.

Tablo 2.13. Cinsiyete göre yatırım bilgisinin değerlendirilmesi

Yatırım		Cinsiyet				P değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
24-Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz	Doğru	59	36,2	14	19,4	0,024
	Yanlış	38	23,3	17	23,6	
	Fikrim yok	66	40,5	41	56,9	
25-Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz	Doğru	44	27,0	31	43,1	0,002
	Yanlış	66	40,5	13	18,1	
	Fikrim yok	53	32,5	28	38,9	
26-Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür	Doğru	71	43,6	13	18,1	<0,001
	Yanlış	13	8,0	5	6,9	
	Fikrim yok	79	48,5	54	75,0	
27-Döviz, bir tasarruf aracıdır	Doğru	95	58,3	49	68,1	0,050
	Yanlış	49	30,1	11	15,3	
	Fikrim yok	19	11,7	12	16,7	
28-Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir	Doğru	14	8,6	5	6,9	0,831
	Yanlış	130	79,8	57	79,2	
	Fikrim yok	19	11,7	10	13,9	

Tablo 2.13'te cinsiyete ile yatırım bilgisi gerektiren önermeler arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. “Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz” önermesine verilen yanıtın cinsiyet dağılımı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,024$). Ayrıca burada 25, 26 ve 27 nolu önermeler içinde dağılım istatistiksel olarak anlamlıdır (p değerleri sırasıyla 0,002, $< 0,001$ ve 0,050). Ayrıca “Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz” ve “Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür” önermelerine her iki cinsiyet içinde verin cevabın “fikrim yok” olması dikkat çekmektedir.

Tablo 2.14. Cinsiyete göre vergi ve mevzuat bilgisinin değerlendirilmesi

Vergi ve Mevzuat		Cinsiyet				P değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
29-Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır	Doğru	22	13,5	23	31,9	0,001
	Yanlış	133	81,6	43	59,7	
	Fikrim yok	8	4,9	6	8,3	
30-Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırmak gerekmektedir	Doğru	89	54,6	46	63,9	0,129
	Yanlış	42	25,8	10	13,9	
	Fikrim yok	32	19,6	16	22,2	
31-Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır	Doğru	135	82,8	62	86,1	0,090
	Yanlış	10	6,1	0	0,0	
	Fikrim yok	18	11,0	10	13,9	
32-Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer	Doğru	116	71,2	50	69,4	0,437
	Yanlış	10	6,1	2	2,8	
	Fikrim yok	37	22,7	20	27,8	
33-Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?	Amerikan doları	3	1,8	4	5,6	0,002
	Euro	19	11,7	20	27,8	
	Sterlin	141	86,5	48	66,7	

Tablo 2.14’te vergi ve mevzuat finansal okuryazarlığı alt kategorisine verilen yanıtların cinsiyet dağılımı yer almaktadır. “Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır” önermesine her iki cinsiyetin de çoğunluğu “yanlış” yanıtını vermiştir. Erkeklerin 133(%81,6)’sı kadınların ise 43(%59,7)’ü “yanlış” yanıtını vermiştir ve bu dağılım istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,001). “Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?” sorusuna erkeklerin 141(%86)’i ve kadınların 48 (%66,7)’si “sterlin” cevabını vermişlerdir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır (p=0,002). Diğer önermeler için verilen cevapların cinsiyet dağılımları benzerdir.

Tablo 2.15. Cinsiyete göre matematik ve faiz bilgisinin değerlendirilmesi

Matematik ve Faiz Hesaplamaları		Cinsiyet				p değeri
		Erkek		Kadın		
		n	%	n	%	
34-Tuna Bey, ayda 2000 TL kazanacağı yeni bir işe girmiştir. Her ay 900 TL kira, 350 TL ulaşım gideri, 500 TL mutfak giderleri ve 100 TL giyinme masrafları vardır. Tuna Bey'in 600 TL para biriktirmesi kaç ay sürecektir?	1 ay	1	0,6	0	0,0	0,762
	2 ay	1	0,6	0	0,0	
	3 ay	1	0,6	0	0,0	
	4 ay	141	86,5	61	84,7	
	Fikrim yok	19	11,7	11	15,3	
35-Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olmalıdır?	%12'den az	9	5,5	4	5,6	0,232
	%12	63	38,7	38	52,8	
	%12'den fazla	53	32,5	17	23,6	
	Fikrim yok	38	23,3	13	18,1	
36-Banka hesabınızda 100 TL'niz olduğunu ve faiz oranının yıllık %5 olduğunu varsayın. 1 yıl sonra hesabınızdaki paranın ne kadar olacağını düşünürsünüz?	105'den az	18	11,0	3	4,2	0,148
	105	101	62,0	51	70,8	
	105'den fazla	23	14,1	13	18,1	
	Fikrim yok	21	12,9	5	6,9	
37-Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?	100	5	3,1	1	1,4	0,014
	100'den az	115	70,6	43	59,7	
	100'den fazla	11	6,7	1	1,4	
	Fikrim yok	32	19,6	27	37,5	
38-Zeynep ve Bilge aynı yaştadır. Zeynep 30 yaşından itibaren her yıl 1.000 TL, Bilge ise 40 yaşından itibaren her yıl 2.000 TL bankaya faize para yatırıyor. 50 yaşına geldiklerinde hangisinin hesabında daha fazla parası vardır?	Eşit	52	31,9	28	38,9	0,386
	Bilge	8	4,9	4	5,6	
	Zeynep (daha uzun yıl yatırım yapmıştır)	18	11,0	4	5,6	
	Zeynep (birikimleri daha uzun süre bileşik faizde artmıştır)	49	30,1	16	22,2	
	Fikrim yok	36	22,1	20	27,8	

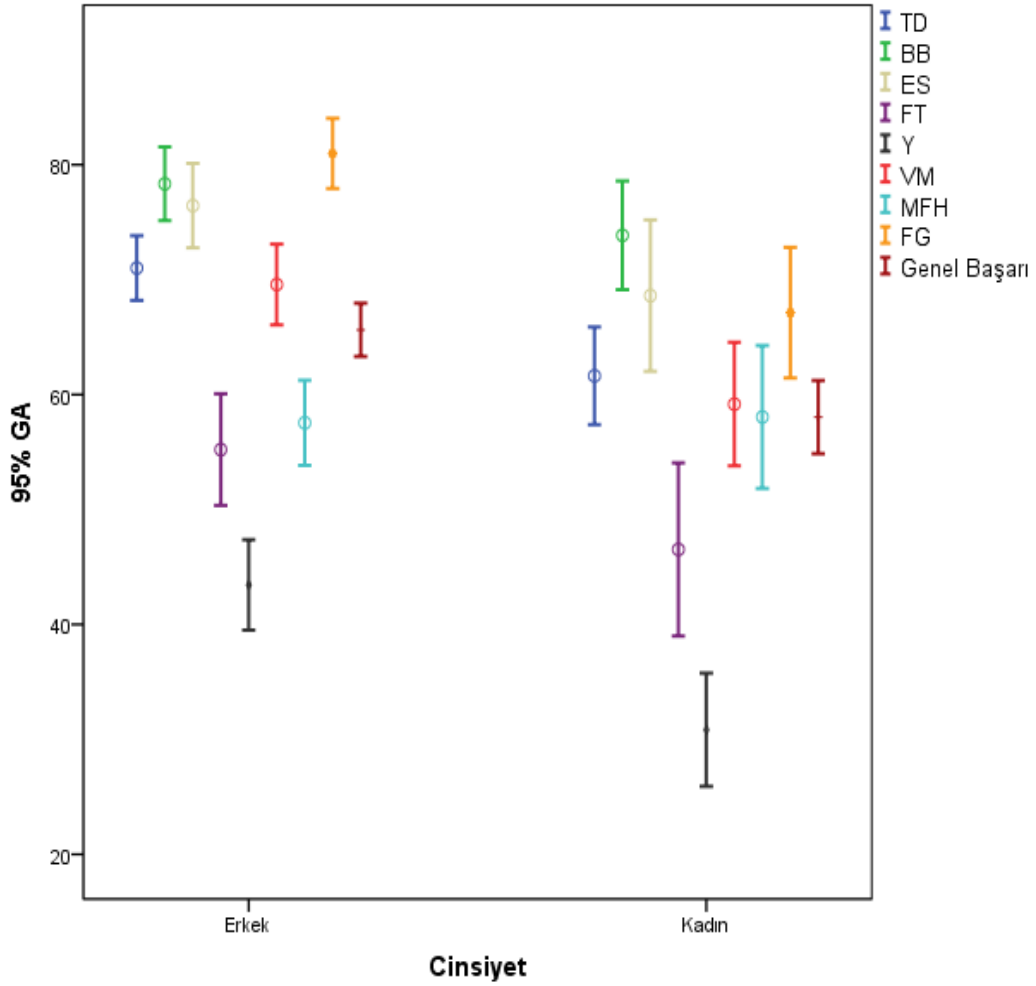
Tablo 2.15' te yer alan matematik ve faiz hesaplamaları finansal okuryazarlığı alt kategorisinde verilen cevapların cinsiyet dağılımlarında sadece 37 nolu soru için farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p=0,014$). Bu alt düzey için diğer sorulara verilen cevapların dağılımlarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. “Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?” sorusuna “100'den az” cevabını verenlerin 115(%70,6)'sı erkek ve 43(%59,7)'ü kadındır. 34 nolu soru için verilen “4 ay” cevabının kadınların ve erkeklerin sırasıyla %84,7 ve %86,5 gibi yüksek oranlarda benzer dağılım göstermesi dikkat çekmektedir.

Tablo 2.16. Cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Cinsiyet		p değeri
	Erkek ort±ss	Kadın ort±ss	
TD	71,012±18,252	61,632±18,087	<0,001
BB	78,339±20,720	73,857±20,142	0,125
ES	76,442±23,719	68,611±28,050	0,029
FT	55,215±31,360	46,528±32,039	0,053
Y	43,436±25,395	30,833±20,946	<0,001
VM	69,570±22,699	59,167±22,874	0,001
MFH	57,546±23,911	58,055±26,465	0,884
FG	80,981±19,762	67,130±24,221	<0,001
Genel başarı	65,628±15,006	58,041±13,526	<0,001

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi
□Bağımsız Gruplarda t-testi

Tablo 2.16’da yer alan veriler incelendiğinde cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı düzeyi ortalamaları için matematik ve faiz hesaplamaları alt düzeyi hariç erkeklerin kadınlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca erkeklerin en başarılı olduğu alt düzeyin güncel finans bilgisi (80,981±19,762) ve bireysel bankacılık (78,339±20,720) olduğu, kadınların ise en başarılı olduğu alt düzeyin bireysel bankacılık (73,857±20,142) ve emeklilik ve sigortacılık (68,611±28,050) olduğu anlaşılmaktadır. En düşük başarı ise her iki cinsiyet içinde yatırım finansal okuryazarlığı alt düzeyi olduğu görülmektedir. Ayrıca kadınların matematik ve faiz hesaplamaları alt kategorisinde ortalama başarı puanlarının (58,055±26,465) istatistiksel olarak anlamlı olmasa da (p=0,884) erkeklerin ortalama başarı puanının (57,546±23,911) üstünde olması dikkat çekmektedir. Bireysel bankacılık ve finansal tablolar alt düzeylerinde de ortalama başarı puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (p değeri sırasıyla 0,125 ve 0,053).

Şekil 2.8. Cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, GF: Güncel finans bilgisi

Şekil 2.8’de, cinsiyete göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı için ortalama dağılımı gösterilmiştir. Cinsiyete göre en düşük ortalama dağılımına sahip olan alt düzeyler, yatırım ve finansal tablolardır.

Genel olarak, uygulanan anket soru ve önermelerine verilen cevapların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde erkekler temel düzeyde ekonomi ve finans kategorisindeki 1 nolu önermeye, kadınlar ise bireysel bankacılık kategorisindeki 11 nolu önermeye en yüksek oranda doğru cevabı vermişlerdir. Bu oranlar sırasıyla, %98,2 ve %94,4’tür.

Ayrıca en düşük doğru cevaplanma oranları erkekler ve kadınlar için 30 nolu (%25,8 ve %13,9) önerme için görülmektedir. Bunlara ek olarak, her iki cinsiyet için de bireysel bankacılık kategorisindeki en yüksek doğru cevap oranına sahip olan 11 nolu önerme kadınlar tarafından daha yüksek oranda bilinmiştir (erkek ve kadın için sırasıyla %93,3 ve %94,4).

H₀₁: Erkek çalışanlar ile kadın çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.

H₁₁: Erkek çalışanlar ile kadın çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H₀₁ hipotezi reddedilmiştir.

2.2.2.2. Akademik ve İdari Personel ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.17. Akademik ve idari personelin demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Grup				p değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
Eğitim Düzeyi	Lise	0	0,0	15	16,0	<0,001
	Ön Lisans	0	0,0	24	25,5	
	Lisans	11	7,8	52	55,3	
	Lisansüstü	130	92,2	3	3,2	
Yaş*		36,06±6,052		35,76±6,190		0,705
Gelir*		6379,29±1115,069		3250,59±721,247		<0,001
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl	33	23,4	30	31,9	0,197
	6-10 yıl	67	47,5	33	35,1	
	11-20 yıl	34	24,1	23	24,5	
	21+	7	5,0	8	8,5	
Medeni Hal	Evli	99	70,2	64	68,1	0,773
	Bekâr	42	29,8	30	31,9	

* :ort±ss

Tablo 2.17'ye göre akademik personellerin 130 (%92)'u, idari personelin ise yalnızca 3 (%3,2)'ü lisansüstü eğitim almıştır ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$). Akademik personel ($6379,29\pm1115,069$) ile idari personelin ($3250,59\pm721,247$) gelir düzeyi ortalamaları arasındaki fark da istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$).

Tablo 2.18. Akademik ve idari personele göre kredi kartı, bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi

		Grup				p değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
Kredi kartı kullanıyor musunuz?	Evet	129	91,5	77	81,9	0,042
	Hayır	12	8,5	17	18,1	
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	Evet	83	58,9	41	43,6	0,024
	Hayır	58	41,1	53	56,4	
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	Evet	135	95,7	79	84,0	0,004
	Hayır	6	4,3	15	16,0	

Tablo 2.18’de katılımcıların kredi kartı kullanımı, bireysel emekliliğe katılım ve internet bankacılığı kullanımı ile ilgili finansal tutum ve davranışlarının akademik ve idari personel açısından farklılık gösterip göstermediği yer almaktadır. Her üç kategoride de verilen cevapların akademik ve idari personel açısından dağılımları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p değerleri sırasıyla 0,042, 0,024 ve 0,004). Akademik personel idari personele göre her üç soruya da daha yüksek oranlarda “evet” cevabını vermiştir. Oransal olarak bireysel emeklilik katılımı ile ilgili soru için verilen “evet” cevabı diğer iki soruya göre daha düşüktür. Katılımcılar içerisindeki idari personelin bireysel emeklilik sistemine katılımı %43,6 iken diğer iki soruya verilen “evet” cevabının oranları %81,9 ve %84,0’dır.

Tablo 2.19. Akademik ve idari personele göre temel düzeyde ekonomi ve finans bilgisinin değerlendirilmesi

Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans		Grup				p değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
1-Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır	Doğru	133	94,3	91	96,8	0,344
	Yanlış	2	1,4	2	2,1	
	Fikrim yok	6	4,3	1	1,1	
2-Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır	Doğru	18	12,8	16	17,0	0,611
	Yanlış	111	78,7	69	73,4	
	Fikrim yok	12	8,5	9	9,6	
3-Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır	Doğru	64	45,4	32	34,0	0,207
	Yanlış	41	29,1	31	33,0	
	Fikrim yok	36	25,5	31	33,0	
4-Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar	Doğru	67	47,5	54	57,4	0,285
	Yanlış	50	35,5	29	30,9	
	Fikrim yok	24	17,0	11	11,7	
5-Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır	Doğru	20	14,2	15	16,0	0,346
	Yanlış	72	51,1	39	41,5	
	Fikrim yok	49	34,8	40	42,6	
6-Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur	Doğru	92	65,2	61	64,9	0,550
	Yanlış	11	7,8	11	11,7	
	Fikrim yok	38	27,0	22	23,4	
7-Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar	Doğru	10	7,1	11	11,7	0,390
	Yanlış	120	85,1	78	83,0	
	Fikrim yok	11	7,8	5	5,3	
8-Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir	Doğru	124	87,9	74	78,7	0,059
	Yanlış	8	5,7	5	5,3	
	Fikrim yok	9	6,4	15	16,0	

Tablo 2.19 temel düzeyde ekonomi ve finans alt finansal okuryazarlık düzeyi için önerilere verilen cevapların akademik ve idari personele dağılımlarının benzer olduğu, istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir.

Tablo 2.20. Akademik ve idari personele göre bireysel bankacılık bilgisinin değerlendirilmesi

Bireysel Bankacılık		Grup				p değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
9-Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar	Doğru	3	2,1	5	5,3	0,265
	Yanlış	121	85,8	74	78,7	
	Fikrim yok	17	12,1	15	16,0	
10-Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir	Doğru	107	75,9	76	80,9	0,350
	Yanlış	21	14,9	14	14,9	
	Fikrim yok	13	9,2	4	4,3	
11-IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır	Doğru	137	97,2	83	88,3	0,020
	Yanlış	3	2,1	6	6,4	
	Fikrim yok	1	0,7	5	5,3	
12-EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır	Doğru	19	13,5	10	10,6	0,014
	Yanlış	120	85,1	75	79,8	
	Fikrim yok	2	1,4	9	9,6	
13-İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir	Doğru	102	72,3	64	68,1	0,278
	Yanlış	9	6,4	3	3,2	
	Fikrim yok	30	21,3	27	28,7	
14-İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir	Doğru	79	56,0	47	50,0	0,648
	Yanlış	6	4,3	4	4,3	
	Fikrim yok	56	39,7	43	45,7	

Tablo 2.20’ye göre “IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır” önermesine akademik personelin 137(%97,2)’si, idari personelin ise 83(%88,3)’ü “doğru” yanıtını vermişlerdir ve dağılımdaki bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. “EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır” önermesine verilen “yanlış” cevabı ise akademik personelde 120(%85,1) kişi ve idari personelde 75(%79,8) kişi olarak dağılmaktadır. Ayrıca bu dağılım istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,014). 9, 10, 13 ve 14 nolu önermelere verilen cevapların akademik ve idari personel dağılımları benzerdir.

Tablo 2.21. Akademik ve idari personele göre emeklilik ve sigortacılık bilgisinin değerlendirilmesi

Emeklilik ve Sigortacılık		Grup				P değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
15-Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür	Doğru	91	64,5	59	62,8	0,705
	Yanlış	20	14,2	17	18,1	
	Fikrim yok	30	21,3	18	19,1	
16-SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur	Doğru	130	92,2	84	89,4	0,740
	Yanlış	6	4,3	5	5,3	
	Fikrim yok	5	3,5	5	5,3	
17-Türkiye'de emeklilik yaşı herkes için 65'tir	Doğru	28	19,9	27	28,7	0,259
	Yanlış	106	75,2	64	68,1	
	Fikrim yok	7	5,0	3	3,2	
18-Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir	Doğru	124	87,9	79	84,0	0,688
	Yanlış	2	1,4	2	2,1	
	Fikrim yok	15	10,6	13	13,8	
19-Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir	Doğru	84	59,6	49	52,1	0,314
	Yanlış	15	10,6	16	17,0	
	Fikrim yok	42	29,8	29	30,9	

Tablo 2.21’de emeklilik ve sigortacılık alt kategorisine verilen cevapların akademik ve idari personele dağılımı yer almaktadır. Bu kategoride yer alan beş soruya verilen cevapların akademik ve idari personele göre dağılımları benzerdir, yani dağılımlar istatistiksel açıdan farklılık göstermemektedir. “SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur” önermesine akademik personelin %92,2’si, idari personelin ise % 89,4’ünün “doğru” yanıtını verdiği görülmektedir. 15 ve 19 nolu önermelere verilen yanıtlar ve dağılımları incelendiğinde ise yine “doğru” yanıtı yüksek oranlarda verilmiş olsa da diğer önermelere nispeten dağılımın daha düşük oranlarda gerçekleştiği belirlenmektedir.

Tablo 2.22. Akademik ve idari personele göre finansal tablolar bilgisinin değerlendirilmesi

Finansal Tablolar		Grup				P değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
20-Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir	Doğru	93	66,0	59	62,8	0,043
	Yanlış	1	0,7	6	6,4	
	Fikrim yok	47	33,3	29	30,9	
21-Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır	Doğru	83	58,9	37	39,4	<0,001
	Yanlış	9	6,4	21	22,3	
	Fikrim yok	49	34,8	36	38,3	
22-Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir	Doğru	36	25,5	28	29,8	0,108
	Yanlış	44	31,2	38	40,4	
	Fikrim yok	61	43,3	28	29,8	
23-Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir	Doğru	15	10,6	20	21,3	0,080
	Yanlış	100	70,9	58	61,7	
	Fikrim yok	26	18,4	16	17,0	

Tablo 2.22’de yer alana finansal tablolar alt kategorisi için verilen cevapların akademik ve idari personel dağılımlarına göre 20 ve 21 nolu sorulara verilen cevapların dağılımlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p değerleri sırasıyla 0,043 ve < 0,001). “Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve öz sermayeyi gösterir” önermesi için akademik personellerin 93(%66)’sı ve idari personellerin 59(%62,8)’i “doğru” yanıtını vermiş ve fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. “Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır” önermesi için ise “doğru” cevabını veren akademik personel sayısı 83(%58,9) iken idari personel sayısı 37(%39,4)’dir.

Tablo 2.23. Akademik ve idari personele göre yatırım bilgisinin değerlendirilmesi

Yatırım		Grup				P değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
24-Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz	Doğru	32	22,7	41	43,6	0,002
	Yanlış	40	28,4	15	16,0	
	Fikrim yok	69	48,9	38	40,4	
25-Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz	Doğru	40	28,4	35	37,2	0,148
	Yanlış	54	38,3	25	26,6	
	Fikrim yok	47	33,3	34	36,2	
26-Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür	Doğru	49	34,8	35	37,2	0,117
	Yanlış	7	5,0	11	11,7	
	Fikrim yok	85	60,3	48	51,1	
27-Döviz, bir tasarruf aracıdır	Doğru	86	61,0	58	61,7	0,845
	Yanlış	35	24,8	25	26,6	
	Fikrim yok	20	14,2	11	11,7	
28-Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir	Doğru	12	8,5	7	7,4	0,922
	Yanlış	111	78,7	76	80,9	
	Fikrim yok	18	12,8	11	11,7	

Tablo 2.23'e göre, "bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz" önermesi için verilen "yanlış" cevabının akademik ve idari personellere dağılımı sırasıyla 40(%28,4) ve 15(%16)'dır. Dağılımın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p=0,002$). Ayrıca bu önerme için akademik personelin çoğunluğu "fikrim yok" yanıtını verirken, idari personelin çoğunluğu ise "doğru" yanıtını vermiştir. 25, 26, 27 ve 28 nolu önermelere bakıldığında verilen yanıtların akademik ve idari personele dağılımlarının benzer olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu önermeler için verilen cevapların dağılımlarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca 26 nolu önerme için hem akademik hem idari personelin çoğunluğunun yanıtı fikrim yok olmuştur. 28 nolu önerme için de akademik ve idari personellerin büyük çoğunluğunun "yanlış" yanıtını vermiş olmaları dikkat çeken bir diğer husustur.

Tablo 2.24. Akademik ve idari personele göre vergi ve mevzuatlar bilgisinin değerlendirilmesi

Vergi ve Mevzuat		Grup				P değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
29-Türkiye’de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır	Doğru	26	18,4	19	20,2	0,666
	Yanlış	108	76,6	68	72,3	
	Fikrim yok	7	5,0	7	7,4	
30-Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırmak gerekmektedir	Doğru	84	59,6	51	54,3	0,403
	Yanlış	27	19,1	25	26,6	
	Fikrim yok	30	21,3	18	19,1	
31-Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır	Doğru	120	85,1	77	81,9	0,748
	Yanlış	5	3,5	5	5,3	
	Fikrim yok	16	11,3	12	12,8	
32-Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer	Doğru	99	70,2	67	71,3	0,890
	Yanlış	8	5,7	4	4,3	
	Fikrim yok	34	24,1	23	24,5	
33-Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?	Amerikan doları	4	2,8	3	3,2	0,003
	Euro	14	9,9	25	26,6	
	Sterlin	123	87,2	66	70,2	

Tablo 2.24’te vergi ve mevzuat alt düzeyi için akademik ve idari personellerin verdiği cevapların dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre ilk dört önerme için verilen yanıtların dağılımlarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır (p değerleri sırasıyla 0,666, 0,403, 0,748 ve 0,890). Ayrıca bu önermelere verilen yanıtlar arasındaki dağılım incelendiğinde, akademik ve idari personel açısından yanıtların benzer dağılım gösterdiği ortaya çıkmaktadır. 33 nolu “Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?” sorusuna verilen “sterlin” yanıtını akademik personellerin 123(%87,2)’ü ve idari personellerin 66(%70,2)’sı vermiştir ve fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,003).

Tablo 2.25. Akademik ve idari personele göre matematik ve faiz hesaplamaları bilgisinin değerlendirilmesi

Matematik ve Faiz Hesaplamaları		Grup				p değeri
		Akademik		İdari		
		n	%	n	%	
34-Tuna Bey, ayda 2000 TL kazanacağı yeni bir işe girmiştir. Her ay 900 TL kira, 350 TL ulaşım gideri, 500 TL mutfak giderleri ve 100 TL giyinme masrafları vardır. Tuna Bey'in 600 TL para biriktirmesi kaç ay sürecektir?	1 ay	0	0,0	1	1,1	0,029
	2 ay	0	0,0	1	1,1	
	3 ay	0	0,0	1	1,1	
	4 ay	129	91,5	73	77,7	
	Fikrim yok	12	8,5	18	19,1	
35-Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olmalıdır?	%12'den az	7	5,0	6	6,4	<0,001
	%12	50	35,5	51	54,3	
	%12'den fazla	57	40,4	13	13,8	
	Fikrim yok	27	19,1	24	25,5	
36-Banka hesabınızda 100 TL'niz olduğunu ve faiz oranının yıllık %5 olduğunu varsayın. 1 yıl sonra hesabınızdaki paranın ne kadar olacağını düşünürsünüz?	105 az	13	9,2	8	8,5	0,800
	105	88	62,4	64	68,1	
	105 fazla	24	17,0	12	12,8	
	Fikrim yok	16	11,3	10	10,6	
37-Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?	100	2	1,4	4	4,3	0,444
	100 az	98	69,5	60	63,8	
	100 fazla	8	5,7	4	4,3	
	Fikrim yok	33	23,4	26	27,7	
38-Zeynep ve Bilge aynı yaştadır. Zeynep 30 yaşından itibaren her yıl 1.000 TL, Bilge ise 40 yaşından itibaren her yıl 2.000 TL bankaya faize para yatırıyor. 50 yaşına geldiklerinde hangisinin hesabında daha fazla parası vardır?	Eşit	38	27,0	42	44,7	0,001
	Bilge	6	4,3	6	6,4	
	Zeynep (daha uzun yıl yatırım yapmıştır)	15	10,6	7	7,4	
	Zeynep (birikimleri daha uzun süre bileşik faizde artmıştır)	52	36,9	13	13,8	
	Fikrim yok	30	21,3	26	27,7	

Tablo 2.25'e göre, 34 nolu soru için, akademik personellerin 129(%91,5)'i ve idari personellerin 73(%77,7)'si "4 ay" cevabını vermiştir ve fark istatistiksel olarak anlamlıdır. "Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olmalıdır?" sorusu için ise akademik personellerin %35,5'i, idari personellerin ise % 54,3'ü "%12" yanıtını vermiştir. Bu soruya verilen cevapların dağılımı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Ayrıca 38 nolu soruya verilen cevapların da akademik ve idari personeller açısından dağılımının anlamlı olduğu görülmektedir. 36 ve 37 nolu soru ifadeleri için verilen cevapların akademik ve idari personel dağılımlarının benzer olduğu anlaşılmaktadır.

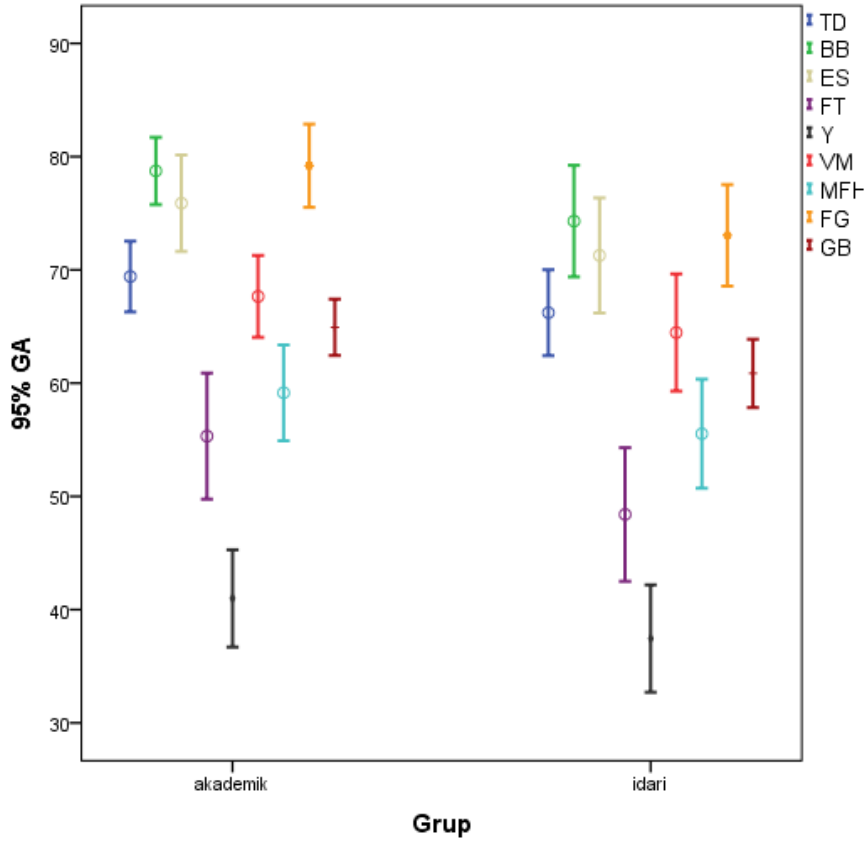
Tablo 2.26. Akademik ve idari personele göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Grup		p değeri
	Akademik ort±ss	İdari ort±ss	
TD	69,415±18,746	66,223±18,497	0,200
BB	78,739±17,832	74,305±24,034	0,128
ES	75,886±25,580	71,276±24,810	0,172
FT	55,319±33,382	48,404±28,822	0,092
Y	40,992±25,782	37,446±23,137	0,283
VM	67,659±21,733	64,468±25,256	0,303
MFH	59,148±25,397	55,532±23,492	0,272
FG	79,196±22,017	73,050±21,875	0,037
Genel başarı	64,931±14,944	60,862±14,716	0,041

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi
□Bağımsız Gruplarda t-testi

Tablo 2.26'ya göre akademik ve idari personelin güncel finans bilgisi dışındaki finansal okuryazarlık alt düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Ancak genel olarak akademik personelin finansal okuryazarlık seviyesi her alt kategoride idari personelden daha yüksektir ve güncel finans bilgisi için bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,037$). Bunlara ek olarak, akademik personelin genel başarı seviyesinin idari personelden daha yüksek olduğu görülmektedir. Genel başarı ortalaması için akademik personelin ortalama başarı puanı $64,931\pm14,944$ iken idari personel için $60,862\pm14,716$ olarak elde edilmiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,041$).

Şekil 2.9'a göre en düşük ortalamaya sahip olan üç alt finansal okuryazarlık düzeyi her iki personel grubu için sırasıyla, yatırım, finansal tablolar ve matematik faiz hesaplamalarıdır.

Şekil 2.9. Akademik ve idari personele göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı

Genel olarak, uygulanan anket önerme ve sorularına verilen cevapların akademik ve idari personele göre dağılımları dikkate alındığında akademik personelin en yüksek oranda 11 nolu önermeye (%97,2), idari personelin ise 1 nolu önermeye (%96,8) doğru cevap verdiği elde edilen bulgular arasındadır. Ayrıca 1 nolu önerme için %94,3 doğru cevap oranına sahip akademik personellerin bu önerme için idari personellerin gerisinde kaldığı görülmektedir. Akademik personeller en kötü başarı oranını 30 nolu önerme için (%19,1) sahip iken bu durum idari personeller de 24 nolu önerme için (%16,0) geçerli olmuştur. Hem akademik hem idari personelin en başarısız olduğu yatırım kategorisinde akademik personeller 23 nolu önermeye %70,9 oranında, idari personeller 20 nolu önermeye %62,8 oranında kategori içerisinde en yüksek doğru cevabı vermişlerdir.

H₀₂: Akademik ve idari personelin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.

H₁₂: Akademik ve idari personelin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Elde edilen bulgulara göre **H₀₂** hipotezi reddedilmiştir.

2.2.2.3. Akademik Personelin Çalıştığı Birim ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.27. Akademik personelin çalıştığı birime göre demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Akademik Personelin Çalıştığı Birim										p değeri
		Edebiyat Fak.		TMYO		İİBF		Mühendislik Fak.		Pertek ve Çemişgezek MYO		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Yaş *		35,25±6,361		36,06±3,794		36,97±7,132		36,09±7,563		35,70±4,343		0,884
Gelir *		6516,67±814,36		5573,55±774,69		6583,33±942,15		6921,21±1248,25		6278,26±1233,23		<0,001 ^{a,e,f}
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl	8	33,3	8	25,8	9	30,0	5	15,2	3	13,0	0,374
	6-10 yıl	7	29,2	17	54,8	12	40,0	15	45,5	16	69,6	
	11-20 yıl	7	29,2	5	16,1	8	26,7	11	33,3	3	13,0	
	21+	2	8,3	1	3,2	1	3,3	2	6,1	1	4,3	
Medeni Hal	Evli	13	54,2	21	67,7	23	76,7	25	75,8	17	73,9	0,370
	Bekâr	11	45,8	10	32,3	7	23,3	8	24,2	6	26,1	

* ortalama±ss

^a Edebiyat Fakültesi, TMYO için p<0,005

^b Edebiyat Fakültesi, İİBF için p<0,005

^c Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

^d Edebiyat Fakültesi, Pertek ve Çemişgezek MYO için p<0,005

^e TMYO, İİBF için p<0,005

^f TMYO, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

^g TMYO, Pertek ve Çemişgezek MYO için p<0,005

^h İİBF, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

ⁱ İİBF, Pertek ve Çemişgezek MYO p<0,005

^j Mühendislik Fakültesi, Pertek ve Çemişgezek MYO p<0,005

□Varsayımların sağlanmaması nedeniyle Kruskal Wallis-H testi ve ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi yapılmış Mann Whitney U testi

Tablo 2.27'ye göre akademik personelin çalıştığı birime göre gelir ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık, İİBF'nin aylık gelirinin Edebiyat Fakültesi'nden, TMYO'dan ve Mühendislik Fakültesi'nden daha yüksek ortalamaya sahip olmasından kaynaklandığı yapılan ikili karşılaştırmalarla anlaşılmaktadır.

Tablo 2.28. Akademik personelin çalıştığı birime göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Akademik Personelin Çalıştığı Birim					p değeri
	Edebiyat Fak. ort $\pm$ ss	TMYO ort $\pm$ ss	İİBF ort $\pm$ ss	Mühendislik Fak. ort $\pm$ ss	Pertek ve Çemişgezek MYO ort $\pm$ ss	
TD	64,583 $\pm$ 12,59	66,935 $\pm$ 18,41	80,833 $\pm$ 15,99	71,212 $\pm$ 17,53	60,326 $\pm$ 22,82	0,001 ^{b,e,i}
BB	66,680 $\pm$ 17,72	75,284 $\pm$ 19,18	86,128 $\pm$ 13,90	81,329 $\pm$ 16,01	82,625 $\pm$ 17,02	0,001 ^{b,c,d}
ES	55,000 $\pm$ 29,04	78,710 $\pm$ 24,19	84,000 $\pm$ 16,10	81,818 $\pm$ 25,181	74,782 $\pm$ 24,284	0,001 ^{a,b,c}
FT	31,250 $\pm$ 30,61	58,064 $\pm$ 26,13	69,167 $\pm$ 37,53	59,091 $\pm$ 31,13	53,261 $\pm$ 31,36	0,001 ^{a,b,c}
Y	21,667 $\pm$ 10,07	44,516 $\pm$ 28,62	58,000 $\pm$ 27,47	40,000 $\pm$ 22,36	35,652 $\pm$ 20,85	<0,001 ^{a,b,c,i}
VM	52,500 $\pm$ 26,25	71,613 $\pm$ 19,17	76,667 $\pm$ 19,71	66,667 $\pm$ 14,72	67,826 $\pm$ 23,92	0,005 ^b
MFH	55,000 $\pm$ 20,64	55,483 $\pm$ 26,18	64,667 $\pm$ 25,56	62,424 $\pm$ 22,78	56,521 $\pm$ 31,71	0,423
FG	68,056 $\pm$ 23,01	80,645 $\pm$ 19,29	91,667 $\pm$ 12,95	81,818 $\pm$ 20,14	68,841 $\pm$ 27,20	<0,001 ^{b,i}
Genel başarı	51,645 $\pm$ 13,28	65,023 $\pm$ 13,96	75,175 $\pm$ 12,62	67,065 $\pm$ 11,73	62,243 $\pm$ 14,51	<0,001 ^{a,b,c,i}

^a Edebiyat Fakültesi, TMYO için p<0,005

^b Edebiyat Fakültesi, İİBF için p<0,005

^c Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

^d Edebiyat Fakültesi, Pertek ve Çemişgezek MYO için p<0,005

^e TMYO, İİBF için p<0,005

^f TMYO, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

^g TMYO, Pertek ve Çemişgezek MYO için p<0,005

^h İİBF, Mühendislik Fakültesi için p<0,005

ⁱ İİBF, Pertek ve Çemişgezek MYO p<0,005

^j Mühendislik Fakültesi, Pertek ve Çemişgezek MYO p<0,005

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi

□Varsayımların sağlanmaması nedeniyle Kruskal Wallis-H testi ve ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi yapılmış Mann Whitney U testi

İİBF’de çalışan akademik personelin finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının diğer birimlerde çalışan akademik personele göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Genel başarı düzeyi ortalamalarında Edebiyat Fakültesi’nin TMYO’dan, Mühendislik Fakültesi’nden ve İİBF’den daha düşük başarı düzeyinde olması istatistiksel olarak anlamlıdır. Ayrıca yine genel başarı düzeyi ortalamalarında İİBF’nin Pertek ve Çemişgezek MYO’dan daha yüksek başarı düzeyinde olması istatistiksel olarak anlamlıdır. Genel anlamda, İİBF’nin sadece Edebiyat Fakültesi ve Pertek ve Çemişgezek MYO’dan daha yüksek genel başarı ortalamasına sahip olması istatistiksel olarak anlamlıdır.

H₀₃: Akademik personelin çalışmış olduğu birim ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir ilişki yoktur.

H₁₃: Akademik personelin çalışmış olduğu birim ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

H₀₃ hipotezi elde edilen bulgulara göre reddedilmiştir.

2.2.2.4. Eğitim Düzeyleri ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.29. Eğitim gruplarına göre demografik özellikler

Tanımlayıcı Değişkenler	Eğitim Düzeyi								p değeri	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü			
	n	%	n	%	n	%	n	%		
Yaş*	38,67±6,218		36,21±6,297		34,73±36,16		36,16±6,081		0,127	
Gelir*	2548,00±655,90		3189,59±463,44		3759,68±975,39		6416,58±1153,95		<0,001 ^{b,c,e,f}	
Meslek süresi	1-5 yıl	4	26,7	6	25,0	23	36,5	30	22,6	0,732
	6-10 yıl	6	40,0	9	37,5	23	36,5	62	46,6	
	11-20 yıl	4	26,7	7	29,2	12	19,0	34	25,6	
	21+	1	6,7	2	8,3	5	7,9	7	5,3	
Medeni Hal	Evli	8	53,3	17	70,8	46	73,0	92	69,2	0,524
	Bekâr	7	46,7	7	29,2	17	27,0	41	30,8	

* ortalama±ss

^a Lise, ön lisans için p<0,005

^b Lise, lisans için p<0,005

^c Lise, lisansüstü için p<0,005

^d Ön lisans, lisans için p<0,005

^e Ön lisans, lisansüstü için p<0,005

^f Lisans, lisansüstü için p<0,005

□Varsayımların sağlanması nedeniyle ANOVA ve ikili karşılaştırmalarda Scheffe testi

Eğitim düzeylerine göre aylık gelir ortalamasının, en az iki grupta istatistiksel olarak farklı ($p<0,001$) olduğu Tablo 2.29’da görülmektedir. Lise eğitim düzeyine sahip çalışanların aylık gelir ortalaması, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan çalışanlardan daha düşüktür. Ayrıca lisansüstü eğitim düzeyine sahip çalışanların aylık gelir ortalaması, ön lisans ve lisans seviyesinde eğitim düzeyine sahip çalışanlardan daha yüksektir.

Tablo 2.30. Eğitim gruplarına göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Eğitim Düzeyi				p değeri
	Lise ort±ss	Ön lisans ort±ss	Lisans ort±ss	Lisansüstü ort±ss	
TD	61,667±15,28	58,854±16,68	68,056±19,93	70,583±18,22	0,018^e
BB	54,455±21,33	67,374±29,69	81,233±17,84	79,214±17,70	<0,001^{b,c,d}
ES	60,000±29,27	62,500±29,08	76,825±19,41	76,391±25,80	0,009^{b,c,d,e}
FT	28,333±18,58	38,542±25,51	55,159±28,45	56,579±33,70	0,001^{b,c}
Y	34,667±25,60	30,000±15,60	40,318±24,49	41,504±25,89	0,169
VM	46,667±28,95	61,667±26,97	70,159±22,11	67,669±21,28	0,003^{b,c}
MFH	44,000±20,28	57,500±26,58	58,730±23,52	58,797±25,07	0,172
FG	61,111±25,72	63,195±22,51	77,248±18,04	80,702±21,89	<0,001^{c,e}
Genel başarı	48,948±14,85	54,934±13,47	65,330±12,21	65,473±15,12	<0,001^{b,c,d,e}

^a Lise, ön lisans için p<0,005

^b Lise, lisans için p<0,005

^c Lise, lisansüstü için p<0,005

^d Ön lisans, lisans için p<0,005

^e Ön lisans, lisansüstü için p<0,005

^f Lisans, lisansüstü için p<0,005

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi

□Varsayımların sağlanması nedeniyle ANOVA ve ikili karşılaştırmalarda Scheffe testi

Tablo 2.30'a göre finansal okuryazarlık alt düzeyleri olan yatırım ve matematik faiz hesaplamaları için ortalama farkları anlamlı değildir (sırasıyla p=0,169 ve 0,172). Bu alt kategori dışındaki tüm senaryolarda en az bir grubun ortalaması diğer gruplardan anlamlı düzeyde farklıdır. Bu nedenle ikili karşılaştırmalar incelendiğinde, genel başarı ortalamasında lisans ve lisansüstü eğitim alan personelin diğer personellerden daha yüksek ortalama puanlara sahip oldukları bulgulardan elde edilmiş ve bu durum istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,001). Güncel finans bilgisi için lisansüstü eğitim alanlar lise ve ön lisans eğitimi alanlardan; vergi ve mevzuat kategorisi için lisans ve lisansüstü eğitim alanlar lise eğitimi alanlardan daha yüksek ortalama başarı puanlarına sahiptirler. Genel olarak, lisansüstü eğitim alan personellerin, lisans eğitimi almış personellerden hiçbir düzeyde daha yüksek ya da daha düşük finansal bilgiye sahip oldukları istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

H₀₄: Çalışanların eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir ilişki yoktur.

H₁₄: Çalışanların eğitim düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

Elde edilen bulgular yardımıyla **H₀₄** hipotezi reddedilmiştir.

2.2.2.5. Gelir ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyi Arasındaki İlişki

Tablo 2.31. Gelir ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi

Korelasyon	Gelir	p değeri
TD	$r = 0,051$	0,550
BB	$r = 0,052$	0,537
ES	$r = -0,094$	0,265
FT	$r = -0,018$	0,836
Y	$r = -0,001$	0,994
VM	$r = -0,118$	0,165
MFH	$r = -0,040$	0,640
FG	$r = -0,078$	0,359
Genel Başarı	$r = -0,034$	0,692

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi, r : Korelasyon Katsayısı
□Pearson Korelasyon

Tablo 2.31'e göre gelir ile finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı düzeyi arasında bir ilişki söz konusu değildir. Yani gelirin artması finansal okuryazarlık seviyesinin değişmesine neden olmamaktadır.

H₀₅: Gelir seviyesiyle finansal okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki yoktur.

H₁₅: Gelir seviyesiyle finansal okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Elde edilen bulgulara göre **H₀₅** hipotezi kabul edilmiştir.

2.2.2.6. Kredi Kartı Kullanımını ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.32. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Kredi Kartı				p değeri
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
Eğitim	Lise	8	3,9	7	24,1	<0,001
	Ön Lisans	21	10,2	3	10,3	
	Lisans	55	26,7	8	27,6	
	Lisansüstü	122	59,2	11	37,9	
Yaş*		35,96±6,165		35,83±5,689		0,915
Gelir*		5273,13±1796,814		4096,52±1662,993		0,001
Meslek süresi	1-5 yıl	52	25,2	11	37,9	0,108
	6-10 yıl	91	44,2	9	31,0	
	11-20 yıl	52	25,2	5	17,2	
	21+	11	5,3	4	13,8	
Medeni Hal	Evli	143	69,4	20	69,0	0,999
	Bekâr	63	30,6	9	31,0	

* :ort±ss

Tablo 2.32'ye göre kredi kartı kullanan personelin eğitim düzeyi kullanmayan personele göre daha yüksektir. Kredi kartı kullanan 122(%59,2) kişi lisansüstü eğitim seviyesine sahip iken kredi kartı kullanmayan 11(%37,9) kişi lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir ve fark anlamlıdır ($p<0,001$). Ayrıca gelir seviyesi kredi kartı kullanımını etkileyen bir faktördür. Çünkü kredi kartı olan bireylerin aylık gelirinin olmayanlara göre daha yüksek olduğu bilgisi de Tablo 2.32'de yer almaktadır.

Tablo 2.33. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların bireysel emeklilik ve internet bankacılığı kullanımının değerlendirilmesi

		Kredi Kartı				p değeri
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	Evet	112	54,4	12	41,4	0,234
	Hayır	94	45,6	17	58,6	
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	Evet	194	94,2	20	69,0	<0,001
	Hayır	12	5,8	9	31,0	

Tablo 2.33'e göre kredi kartı kullanımı ile internet bankacılığı arasında bir bağ vardır. Bu bağ, "kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımını etkilemektedir" şeklindedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,001$). Yani kredi kartı kullanan çalışanların kullanmayanlara göre internet bankacılığı kullanım oranı daha yüksektir. Kredi kartı kullanan 194(%94,2) çalışanın internet bankacılığı kullandığı, kredi kartı kullanmayan 20(%69,0) çalışanın ise internet bankacılığı kullandığı tablodan görülmektedir.

Tablo 2.34. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Kredi Kartı		p değeri
	Evet ort $\pm$ ss	Hayır ort $\pm$ ss	
TD	68,628 $\pm$ 19,156	64,655 $\pm$ 14,588	0,195
BB	78,656 $\pm$ 19,678	64,955 $\pm$ 23,297	0,001
ES	75,145 $\pm$ 24,108	66,206 $\pm$ 32,117	0,159
FT	54,490 $\pm$ 31,252	38,793 $\pm$ 32,449	0,012
Y	40,776 $\pm$ 25,131	31,034 $\pm$ 20,414	0,047
VM	66,990 $\pm$ 22,473	62,069 $\pm$ 27,951	0,286
MFH	58,738 $\pm$ 25,150	50,345 $\pm$ 19,727	0,086
FG	77,751 $\pm$ 21,397	69,540 $\pm$ 25,999	0,061
Genel başarı	64,397 $\pm$ 14,820	55,535 $\pm$ 13,788	0,003

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi

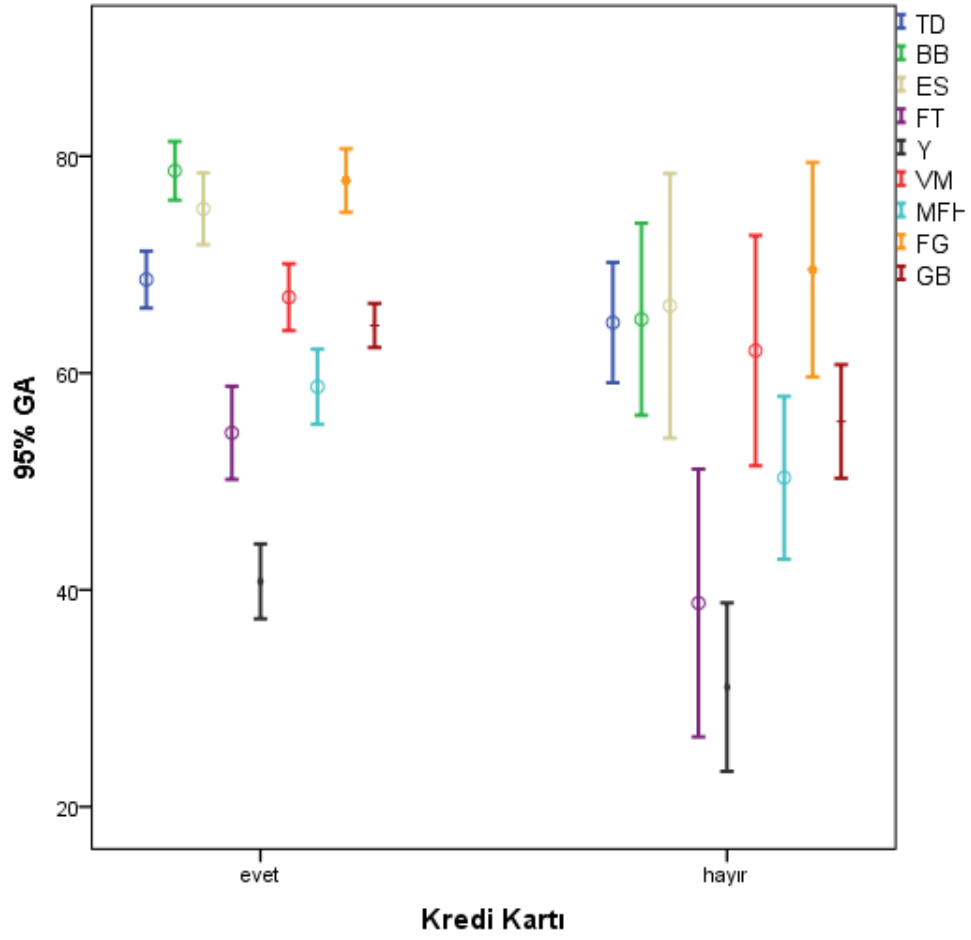
□Bağımsız Gruplarda t-testi

Kredi kartı kullananların tüm düzeylerdeki puan ortalamaları kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu Tablo 2.34'te görülmektedir. Ancak bu farkın anlamlı olduğu kategoriler; bireysel bankacılık, finansal tablolar, yatırım ve genel başarıdır (sırasıyla p değerleri 0,001, 0,012, 0,047, 0,003). Ayrıca kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların en başarılı olduğu alt kategori güncel finanstır. Güncel finans alt kategorisi için ortalamalar sırasıyla, 77,751 $\pm$ 21,397 ve 69,540 $\pm$ 25,999 şeklindedir. Her iki grupta da en düşük başarı puanı, yatırım alt düzeyindedir (sırasıyla 40,776 $\pm$ 25,131 ve 31,034 $\pm$ 20,414). Elde edilen bulgular, Şekil 2.10 ile görsel olarak desteklenmiştir.

H₀₆: Kredi kartı kullanan çalışanlar ile kredi kartı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.

H₁₆: Kredi kartı kullanan çalışanlar ile kredi kartı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Elde edilen bulgulara göre **H₀₆** hipotezi reddedilmiştir.

Şekil 2.10. Kredi kartı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı

2.2.2.7. İnternet Bankacılığı Kullanımını ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.35. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		İnternet Bankacılığı				p değeri
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
Eğitim	Lise	7	3,3	8	38,1	<0,001
	Ön Lisans	18	8,4	6	28,6	
	Lisans	62	29,0	1	4,8	
	Lisansüstü	127	59,3	6	28,6	
Yaş*		35,55±5,789		39,90±7,732		0,002
Gelir*		5295,77±1777,845		3620,00±1563,250		<0,001
Meslek süresi	1-5 yıl	58	27,1	5	23,8	0,486
	6-10 yıl	92	43,0	8	38,1	
	11-20 yıl	52	24,3	5	23,8	
	21+	12	5,6	3	14,3	
Medeni Hal	Evli	149	69,6	14	66,7	0,806
	Bekâr	65	30,4	7	33,3	

* :ort±ss

Tablo 2.35'e göre internet bankacılığı kullananların büyük çoğunluğu lisans ya da lisansüstü eğitim seviyesine sahip iken kullanmayanların çoğunluğu lise düzeyinde eğitime sahiptir. Bu fark $p<0,001$ ile anlamlı bulunmuştur. Ayrıca internet bankacılığı kullananların yaş ortalaması $35,55\pm 5,789$ iken kullanmayanların yaş ortalaması $39,90\pm 7,732$ olarak elde edilmiştir. Yani, yaş ortalaması daha düşük olanların internet bankacılığı kullanımı daha yüksektir ve fark anlamlıdır ($p=0,002$). Gelir seviyesinin yüksek olması internet bankacılığı kullanımını etkileyen bir diğer faktördür ($p<0,001$). Zira, internet bankacılığı kullanan katılımcıların gelir ortalamasının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.36. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların bireysel emeklilik sistemine katılımının değerlendirilmesi

		İnternet Bankacılığı				p değeri
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	Evet	120	56,1	4	19,0	0,001
	Hayır	94	43,9	17	81,0	

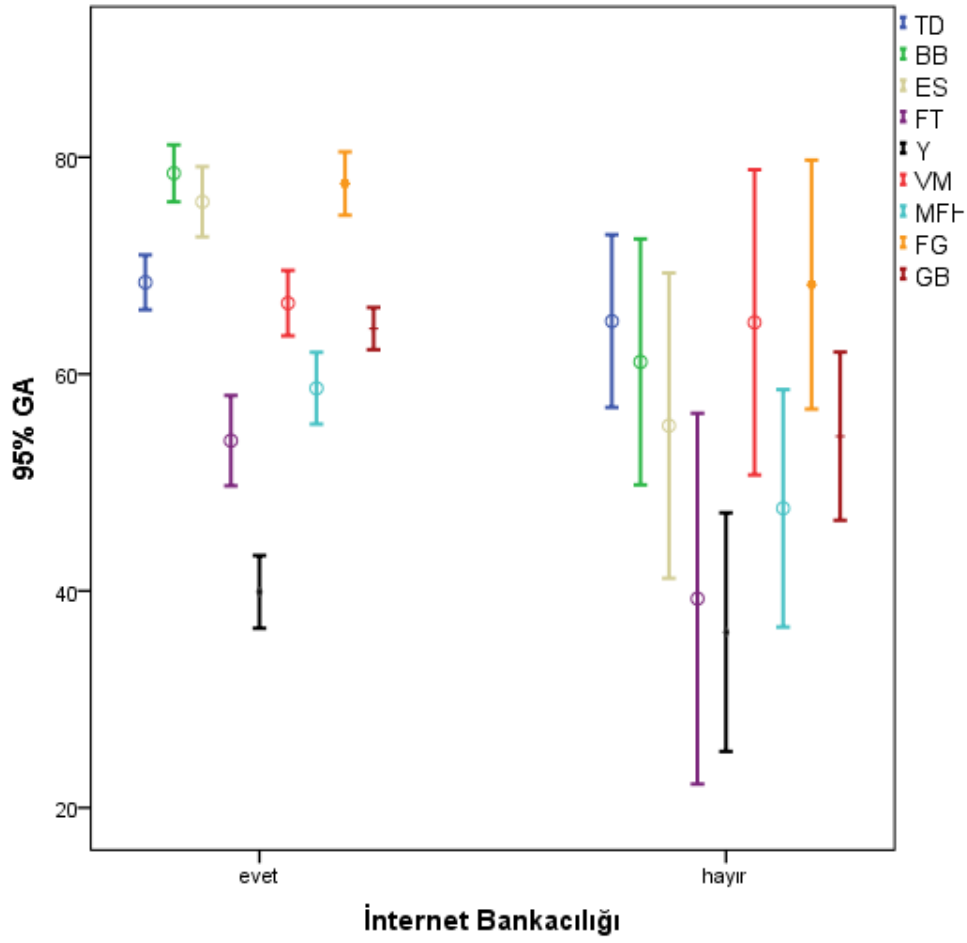
Tablo 2.36'ya göre internet bankacılığı kullanan 120(%56,1) personel bireysel emeklilik sistemine katılım sağlarken internet bankacılığı kullanmayan 17(%81,0) personel emeklilik sistemine katılım sağlamamaktadır. Bu fark anlamlıdır (p=0,001).

Tablo 2.37. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	İnternet Bankacılığı		p değeri
	Evet ort±ss	Hayır ort±ss	
TD	68,457±18,791	64,881±17,508	0,403
BB	78,520±19,519	61,123±24,912	<0,001
ES	75,887±24,009	55,238±30,922	0,007
FT	53,855±30,924	39,285±37,559	0,045
Y	39,906±24,856	36,190±24,181	0,513
VM	66,542±22,396	64,761±30,922	0,799
MFH	58,691±24,556	47,619±24,063	0,049
FG	77,570±21,680	68,254±25,223	0,065
Genel başarı	64,191±14,477	54,261±17,044	0,003

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi
□Bağımsız Gruplarda t-testi

Tablo 2.37'ye göre internet bankacılığı kullanan katılımcıların bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar ve matematik ve faiz hesaplamaları kategorilerinde kullanmayanlara göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip olmaları istatistiksel olarak anlamlıdır (sırasıyla p değerleri; <0,001, 0,007, 0,045, 0,049). Ayrıca genel başarı ortalamaları için internet bankacılığı kullananların daha başarılı olduğu görülmektedir ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır (p=0,003).

Şekil 2.11. İnternet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı

Şekil 2.11’de internet bankacılığı kullanan ve kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt kategorileri ve genel başarı puan ortalamalarının dağılımı gösterilmiştir. Buna göre en düşük ortalamalar, her iki grup için yatırım ve finansal tablolar kategorilerinde oluşmuştur.

H₀₇: İnternet bankacılığı kullanan çalışanlar ile internet bankacılığı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.

H₁₇: İnternet bankacılığı kullanan çalışanlar ile internet bankacılığı kullanmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Araştırmada, **H₀₇** hipotezinin reddedilmesi yönünde bulgular elde edilmiştir.

2.2.2.8. Bireysel Emeklilik Sistemine Katılan ve Katılmayan Çalışanlar ile Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeyinin Karşılaştırılması

Tablo 2.38. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların demografik özellikleri

Tanımlayıcı Değişkenler		Bireysel Emeklilik				p değeri
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
Eğitim	Lise	4	3,2	11	9,9	0,151
	Ön Lisans	11	8,9	13	11,7	
	Lisans	34	27,4	29	26,1	
	Lisansüstü	75	60,5	58	52,3	
Yaş*		35,70±5,116		36,21±7,047		0,534
Gelir*		5295,00±1693,931		4941,01±1940,630		0,137
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl	24	19,4	39	35,1	0,001
	6-10 yıl	54	43,5	46	41,4	
	11-20 yıl	41	33,1	16	14,4	
	21+	5	4,0	10	9,0	
Medeni Hal	Evli	96	77,4	67	60,4	0,007
	Bekâr	28	22,6	44	39,6	

* :ort±ss

Bireysel emeklilik sistemine katılım ile araştırmaya konu olan personelin mesleki tecrübeleri ve medeni halleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu Tablo 2.38’de görülmektedir. Katılımcıların çalıştıkları sürelerin artması ve evli olmaları bireysel emeklilik sistemine katılmaları üzerinde pozitif bir etki yaratmaktadır (p değerleri 0,001 ve 0,007). Bireysel emeklilik sistemine katılım ile eğitim, yaş ve gelir tanımlayıcı değişkenleri arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamaktadır. Bu durum, istatistiksel açıdan da anlamlı değildir.

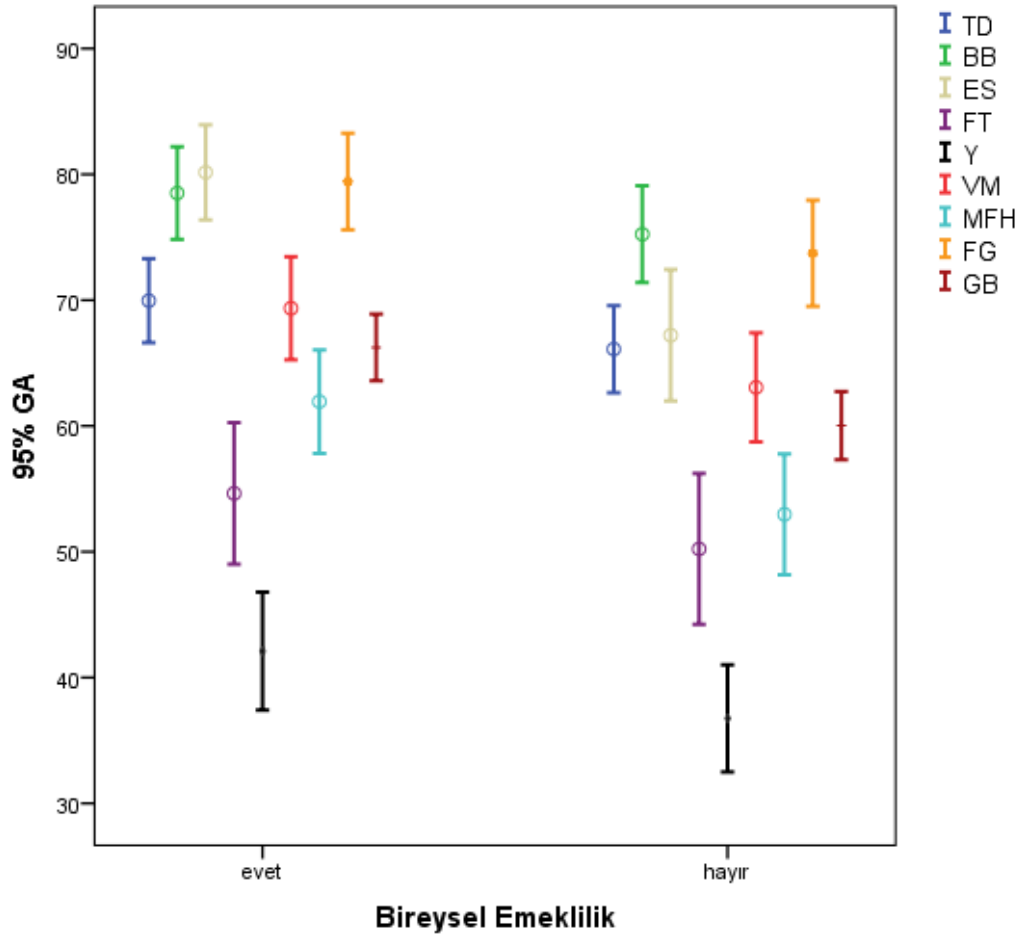
Tablo 2.39. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının değerlendirilmesi

Değişkenler	Bireysel Emeklilik		p değeri
	Evet ort±ss	Hayır ort±ss	
TD	69,959±18,786	66,103±18,416	0,114
BB	78,510±20,693	75,240±20,461	0,225
ES	80,161±21,260	67,207±27,738	<0,001
FT	54,637±31,617	50,225±31,890	0,289
Y	42,096±26,358	36,756±22,649	0,096
VM	69,354±23,014	63,063±23,072	0,038
MFH	61,935±23,152	52,973±25,534	0,005
FG	79,435±21,580	73,723±22,422	0,048
Genel başarı	66,235±14,915	60,028±14,372	0,001

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi

□Bağımsız Gruplarda t-testi

Tablo 2.39'a göre bireysel emeklilik sistemine katılanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri olan temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, finansal tablolar ve yatırım kategorilerindeki puan ortalamaları ile katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (p değerleri sırasıyla, 0,114, 0,225, 0,289, 0,096). Bireysel emeklilik sistemine katılımı olan personellerin katılımı olmayan personellere göre, genel başarı ortalamalarında (p=0,001), vergi ve mevzuat (p=0,038), matematik ve faiz hesaplamaları p=(0,005) ve güncel finans (p=0,048) alt düzeyleri ortalamalarında daha üstün olmaları istatistiksel olarak anlamlıdır.

Şekil 2.12. Bireysel emeklilik sistemine katılan ve katılmayan çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ve genel başarı ortalamalarının dağılımı

Şekil 2.12'ye göre bireysel emeklilik sistemine katılımı olan ve olmayan personelin yatırım ve finansal tablolar kategorilerin de diğer kategorilere göre daha düşük puan ortalamalarına sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca emeklilik ve sigortacılık kategorisi için bireysel emeklilik katılımı olanların daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu şekilden görülmektedir.

H₀₈: Bireysel emekliliği olan çalışanlar ile olmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.

H₁₈: Bireysel emekliliği olan çalışanlar ile olmayan çalışanların finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

Araştırmanın bulgularına göre **H₀₈** hipotezi reddedilmiştir.

2.2.2.9. Çalışanların Finansal Okuryazarlık Alt Düzeyleri ile Genel Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki için Elde Edilen Bulgular

Tablo 2.40. Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile genel başarı ortalamaları

	ort±ss
TD	68,138±18,67
BB	76,965±20,61
ES	74,042±25,32
FT	52,553±31,76
Y	39,574±24,77
VM	66,383±23,21
MFH	57,702±24,67
FG	76,737±22,12
Genel Başarı	63,303±14,96

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi

Tablo 2.40'a göre Munzur Üniversitesi personellerinin en başarılı olduğu finansal okuryazarlık alt düzeyi, bireysel bankacılıktır (76,965±20,61). En düşük ortalamaya sahip olan alt düzey ise yatırımdır (39,574±24,77). Genel başarı ise 100 üzerinden 63,303±14,96 olarak elde edilmiştir.

Tablo 2.41. Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile genel başarı düzeyleri arasındaki ilişki

Korelasyon	Genel Başarı	p değeri
TD	$r = 0,696$	<0,001
BB	$r = 0,640$	<0,001
ES	$r = 0,654$	<0,001
FT	$r = 0,689$	<0,001
Y	$r = 0,669$	<0,001
VM	$r = 0,649$	<0,001
MFH	$r = 0,460$	<0,001
FG	$r = 0,715$	<0,001

Kısaltmalar: TD: Temel düzeyde ekonomi ve finans, BB: Bireysel bankacılık, ES: Emeklilik ve sigortacılık, FT: Finansal tablolar, Y: Yatırım, VM: Vergi ve mevzuat, MFH: Matematik ve faiz hesaplamaları, FG: Güncel finans bilgisi, r:Korelasyon katsayısı
□ Pearson Korelasyon

Tablo 2.41 göre genel başarı düzeyi ile en yüksek ilişkiye sahip olan finansal okuryazarlık alt düzeyi, güncel finans bilgisidir ($r = 0,715$). Bu ilişki, pozitif yönlü ve

yüksek şiddetlidir. Temel düzeyde ekonomi ve finans kategorisi diğer yüksek ilişkiye sahip olan kategoridir ($r = 0,696$). Genel başarı düzeyi ile en düşük ilişkiye sahip olan kategori matematik ve faiz hesaplamalarıdır ($r = 0,460$).

H₀₉: Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile ortalama genel başarı düzeyleri arasında bir ilişki yoktur.

H₁₉: Çalışanların finansal okuryazarlık alt düzeyleri ile ortalama genel başarı düzeyleri arasında bir ilişki vardır.

H₀₉ hipotezi elde edilen bulgulara göre reddedilmiştir.

Genel olarak, uygulanan anket soru ve önermelerine verilen cevaplar incelendiğinde üniversite personelinin 1 nolu önermeye en yüksek oranda doğru cevap verdiği (%95,3), 30 nolu önermeye en düşük oranda doğru cevap verdiği (%22,1) görülmektedir.

SONUÇLAR

Finansal okuryazarlık kavramı bireylerin edinmiş oldukları finansal bilgileri yorumlayarak etkin finansal kararlar alabilme yeteneğidir. Bireylerin sahip oldukları finansal bilgiler doğrultusunda ne şekilde finansal tutum ve davranışlar gösterdiği finansal okuryazarlık düzeylerini etkilemektedir. Günümüz koşullarında gelişen finansal piyasalar ve teknolojik ilerlemeler sayesinde derinleşen finansal sistem, hayatın her alanını etki sahasına almaktadır. Ayrıca söz konusu gelişmeler, finansal araçların, finansal ürün ve hizmetlerin giderek artmasına ve karmaşıklaşmasına neden olmaktadır. Bu durum bireylerin sağlıklı finansal kararlar alabilmelerini zorlaştırmaktadır.

İnsanların hayatının her alanında sürekli finansal bilgi gerektiren işlemler yapmak zorunda kaldığı günümüz dünyasında, karmaşıklaşan finansal araç, ürün ve hizmetlerden sağlıklı bir şekilde faydalanabilmeleri, önüne çıkan finansal zorluk ve fırsatları etkin şekilde değerlendirebilmeleri ve refahlarını sürdürebilmeleri için gerekli doğru kararları alabilmeleri için finansal okuryazarlık sahibi olmaları bir gereklilik halini almıştır. Bu bağlamda finansal okuryazar olabilmek için finansal eğitim almanın da önemi ortaya çıkmaktadır. Finansal eğitim bireylerin elde ettikleri bilgileri, karar ve seçimlerinde kullanarak finansal ürün ve hizmetler içerisinde doğru tercihler yapabilmesini sağlamaktadır. Bir süreç olan finansal eğitim, finansal okuryazarlıkla sonuçlanmaktadır.

Munzur Üniversitesi çalışanlarına yönelik olarak yapılan ve 235 kişinin katıldığı anket uygulamasında akademik ve idari personellerin finansal okuryazarlık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların %60'ı akademik personelden, %40'ı ise idari personelden oluşmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan personellerin %69'u erkek ve %31 kadındır. Çalışanların % 87'si kredi kartı kullanırken, %91'i internet bankacılığı kullandığını ifade etmiştir. Ek olarak, personelin %53'ü bireysel emeklilik sistemi katılımcısıdır ve çoğunluğu akademik personel oluşturmaktadır. Çalışma sonucuna göre erkeklerin daha fazla kredi kartı kullandığı ortaya çıkmıştır.

Anket uygulaması sonucunda Munzur Üniversitesi personelinin finansal okuryazarlık düzeyinin % 63,3 seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre, personelin bireysel bankacılık kategorisinde en yüksek başarıya, yatırım kategorisinde de en düşük başarıya sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bireysel bankacılık kategorisinde başarı oranı %76,9 ve ardından gelen güncel finans bilgisi kategorisi

başarı oranı % 76'dır. Çalışanların bu iki kategori için finansal bilgi düzeylerinin diğer kategorilere göre daha iyi olduğu görülmektedir. Diğer kategorilere göre bireylerin bireysel bankacılık ve güncel finans okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yatırım kategorisinde alınan % 39,5 oranındaki başarı düzeyi, üniversite personelinin bu konudaki finansal bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu sebepten dolayı çalışanlar, yatırım kategorisi için en düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahiptir.

Üniversite çalışanları içerisinde, erkeklerin en yüksek finansal bilgi düzeyine sahip olduğu alanın güncel finans bilgisi kategorisi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadınlar için bireysel bankacılık kategorisinde ortaya çıkmıştır. Her iki cinsiyet de en düşük finansal bilgi düzeyine yatırım kategorisinde sahiptir. Çalışma sonuçlarına göre, erkeklerin genel başarı düzeyinin kadınlardan daha yüksek olması, daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip olduklarını göstermektedir. Kategoriler açısından ise bireysel bankacılık, finansal tablolar ve matematik ve faiz hesaplamaları dışındaki tüm kategorilerde erkeklerin daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kadınların ise finansal okuryazarlık alt düzeyleri için herhangi bir kategoride üstünlüğü bulunmamaktadır.

Araştırma da ortaya çıkan bir sonuç da akademik personelin genel olarak bakıldığında idari personelden daha başarılı olduğudur. Anket genel başarısı açısından, akademik personelin finansal okuryazarlık düzeyi idari personelden daha yüksektir. Finansal okuryazarlık alt düzeyleri açısından ise akademik personel finansal okuryazarlığının sadece güncel finans kategorisinde idari personelden daha yüksek olması dikkat çekmektedir.

Çalışmaya katılan personelin eğitim düzeyleri açısından finansal okuryazarlıkları incelendiğinde, lisans ve lisansüstü eğitim alanların benzer finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları ancak lise ve ön lisans mezunlarına göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Finansal okuryazarlık alt düzeylerinde, genelde olduğu gibi lisans ya da lisansüstü eğitim almış olmak finansal okuryazarlık seviyesi için belirleyici bir unsur değildir. Güncel finans bilgisi kategorisinde, lisansüstü eğitim alanlar lise ve ön lisans eğitimi alanlardan daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahiptirler. Vergi ve mevzuat kategorisi için ise, lisans ve lisansüstü eğitim alanların lise eğitimi alanlardan daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Munzur Üniversitesi akademik personelinin, çalıştığı birimler ile sahip oldukları okuryazarlık düzeyleri arasında farklılıklar mevcuttur. İİBF’de çalışan akademik personelin finansal okuryazarlık alt kategorileri ve genel başarı ortalamalarının diğer birimlerde çalışan akademik personele göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyleri açısından karşılaştırıldığında, İİBF akademik personellerinin yalnızca Edebiyat Fakültesi ile Pertek ve Çemişgezek MYO akademik personelinden daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma da incelenmek istenen bir diğer husus üniversite çalışanlarının gelir düzeyleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkidir. Ancak gelirdeki değişimler, araştırmaya konu olan Munzur Üniversitesi personelinin finansal okuryazarlık düzeyinde herhangi bir etki yaratmamaktadır. Yani gelir artışları finansal okuryazarlık düzeyini arttırmamaktadır.

Üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde çalışanların kredi kartı kullanıp kullanmadığının ve internet bankacılığı kullanımının etkili olması araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Genel itibariyle kredi kartı kullananların daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca kredi kartı kullanan personelin bireysel bankacılık, finansal tablolar ve yatırım alt kategorileri için kullanmayanlara göre daha yüksek finansal okuryazarlık düzeylerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ek olarak, internet bankacılığı kullananların da genel başarı düzeyi açısından finansal okuryazarlıkları kullanmayanlara göre daha yüksek düzeydedir.

Çalışanların bireysel emeklilik sistemine katılımları incelendiğinde çalışanların mesleki tecrübeleri ve medeni hallerinin sisteme katılımlarında etkili olduğu anlaşılmıştır. Personelin mesleki tecrübesinin artması ve evli olması bireysel emeklilik sistemine katılımını arttırmaktadır. Yani personelin çalışma süresi daha uzun olanlarıyla, evli olanlarının tasarruf eğilimleri diğerlerine göre daha yüksektir. Ayrıca bireysel emeklilik katılımcılarının diğer personele göre genel olarak daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları saptanmıştır. Buna ek olarak anket kategorileri açısından bireysel emeklilik sistemi katılımcıları, emeklilik ve sigortacılık, vergi ve mevzuat, matematik ve faiz hesaplamaları ile güncel finans bilgisi kategorilerinde diğer personellere göre daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahiptir.

Çalışma da araştırılan bir diğer husus anket kategorileri başarı düzeyleri ile genel başarı düzeyleri arasında nasıl bir bağlantı olduğudur. Araştırma sonucunda, genel başarı düzeyi ile en yüksek ilişkiye sahip olan finansal okuryazarlık alt düzeyi, güncel finans bilgisi ve temel düzeyde ekonomi kategorisidir. Yani bir personelin yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olması ile güncel finans bilgisi ve temel düzeyde ekonomi okuryazarı olması arasında güçlü bir ilişki vardır.

Bu çalışma, yapılan analizler çerçevesinde Munzur Üniversitesi çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri hakkında bilgi verirken, personelin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilişkili çeşitli faktörleri ortaya koymaktadır. Sonuçlar genel olarak üniversite çalışanları için birçok faktörün finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olabileceğini ortaya çıkarmaktadır.

Çalışma sonucunda üniversite personelinin finansal okuryazar olduğu ancak finansal eğitime ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır. Üniversite personelleri finansal eğitimlerle desteklenmelidir. Ayrıca, anketin uygulanma sürecinde üniversite personelleriyle yapılan görüşmeler sonrasında, finansal konulara yönelik ilginin arttığı ve bir farkındalığın olduğu gözlemlenmiştir. Oluşan bu durum, yapılması muhtemel bir finansal eğitim programına katılımın yüksek düzeylerde gerçekleşeceği kanısı uyandırmıştır.

Elde edilen tüm bulgular çerçevesinde personelin finansal okuryazarlık düzeylerinin arttırılabilmesi için ortaya konacak çabalar, personelin daha bilinçli ve etkin finansal kararlar almasını sağlayacaktır. Daha etkin finansal kararlar alan çalışanlar, refah seviyelerini arttırabilecek ve daha rahat bir hayat sürebilecektir. Yüksek finansal okuryazarlık sahibi bireylerin stresten uzak ve daha huzurlu aile yaşantısına sahip oldukları düşünülürse, üniversite çalışanlarının finansal okuryazarlıklarının arttırılması iş disiplini ve verimlilikleri açısından da önemli hale gelecektir. Verimlilikleri artan çalışanlar, Munzur Üniversitesi gibi genç bir yükseköğrenim kurumunun daha hızlı gelişmesine ve daha kaliteli bir yükseköğrenim kurumu haline gelmesinde etkili olacaktır. Bu çerçevede, üniversite çalışanlarına verilebilecek finansal eğitim sonucunda hem bireyler hem de üniversite kazançlı çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Abreu,M., MENDES, V., (2010)."Financial literacy and portfolio diversification", Quantitative Science, Vol. 10, No. 5, October, pp. 515-528.

Alkaya, A., YAĞLI, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış Ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Journal of International Social Research, 8(40).

Altıntaş, K. M. (2008). Bireysel Yatırımcılar Açısından Finansal Eğitimin Önemi “Toplumda Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Yükseltilmesi ve Bireylerde Asgari Finans Kültürünün Oluşturma Süreci. Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı, 14.

Altıntaş, K. M., (2009)."Belirlenmiş Katkı Esaslı Emeklilik Planlarında Finansal Eğitimin Önemi: Katılımcıların Finansal Okur Yazarlığı Çerçevesinde Alternatif Bir Yatırım Eğitim Modeli", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt.5, Sayı. 9, ss. 151-176.

Amato, P. R. ve Previti, D. (2003). People. S Reasons For Divorcing: Gender, Social Class, The Life Course And Adjustment. Journal Of Family Issues.24(5), 602-626.

Ansong, A., Gyensare, M. A., (2012)."Determinant of University Working-Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana",International Journal of Business and Management, Vol.7, No. 9, May, pp. 126-133.

Ateş, S., Coşkun, A., Şahin, M. A., Demircan, M. L. (2016). Impact of Financial Literacy on the Behavioral Biases of Individual Stock Investors: Evidence from Borsa Istanbul. Business & Economics Research Journal, 7(3).

Atkinson, A., Messy, F., (2012)."Measuring Financial Literacy: Results of OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study",OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No.15 .

Bacova M., Čonková M. ve Bričova Z. (2013). Financial Literacy Of Students In Slovak Republic, The 7th International Days Of Statistics And Economics. 19(21), 51-60.

Barmaki, N., (2015). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma:Hacettepe Üniversitesi Örneği . Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Doktora Tezi, 1-242.

Başarır, Ç., Sarihan, A. Y., (2017) Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Örneği. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 15(4), 143-162.

Bayazıt Hayta, A., (2011), Aile Finans Sistemi İlişkileri: Finansman Yönetimi Finansal Okuryazarlık Finansal Eğitim, Gazi Kitabevi, Ankara.

Bayram, S.S. (2010). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Baysa, E., Karaca, S. S., (2016). Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (71), 109-126.

Baysa, E. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beal, D.J., Delpachitra, S.B., (2003)."Financial Literacy Among Australian University Students", Economic Papers, Vol. 22, No. 1, March, pp. 65-78.

Beres, D., Huzdik, K., (2012). Financial Literacy And Macro-Economics, Public Finance Quarterly, 2012, Vol. 57, Issue 3, 298-312.

Bernheim, B. D., Garrett, D. M., Maki, D. M. (2001). Education and saving:: The long-term effects of high school financial curriculum mandates. Journal of public Economics, 80(3), 435-465.

Bianco, C. A. Bosco, S. M., (2000)."Financial Literacy: What are Business Schools Teaching?" Bristol, RI: Gabelli School of Business Roger Williams University.

Bihari S. C., Shukla S., (2012), Financial Literacy: Mutual Funds, Scms Journal Of Indian Management, India.

Biçer, E. B., Altan, F., (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(4), 1501-1517.

Bodie, Z., (2006). A Note on Economic Principles and Financial Literacy, Networks Financial Institute at India State University, NFI Policy Brief.

Bönte, W., Filipiak, U., (2012)."Financial literacy, information flows, and caste affiliation: Empirical evidence from India", Journal of Banking & Finance, No.36, August, pp. 3399-3414.

Brent, D. A., Ward, M., (2017). Energy efficiency and financial literacy. Department of Economics Louisiana State University, Working Paper 2017-04.

Brown, R B., Saunders, M. N. K., Beresford, R., (2006)."You owe it to yourself: The financially literate manager",Accounting Forum, No. 30, pp. 179-191.

Cameron, M. P., Calderwood, R., Cox, A., Lim, S., Yamaoka, M. (2013). Factors Associated With Financial Literacy Among High School Students. University of Waikato. Working Paper in Economics 13/05.

Chen, H., Volpe, R. P., (1998)."An Analysis of Personal Finance Literacy Among College Students", Financial Services Review, Vol. 7, No. 2, pp. 107-128.

Demir, Ö., Oktay, A., Görgün, B., (2017a). TRB1 Bölgesindeki Ev Kadınlarının Finansal Algı Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. 4 Th International Regional Development Conference, (),582-592.

Demir, Ö., Tanyıldızı, İ., Oktay, A., (2017b). z Kuşağının Finansal Okur Yazarlık Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. Uluslarasi Ekonomi, Siyaset Ve Yönetim Sempozyumu, (),88-98.

Disney, R., Gathergood, J., (2013)."Financial Literacy And Consumer Credit Portfolios", Journal of Banking & Finance, No. 37, February, pp. 2246-2254.

Dvorak, T., Hanley, H., (2010)."Financial Literacy And The Design Of Retirement Plans",The Journal of Socio-Economics, No.39, June, pp. 645-652.

Ekşit, A. ve Erten, G. E., (2011). Finansal Eğitimle İlgili AB Faaliyetleri. Sermaye Piyasası Dergisi, Sermaye Piyasası Meslek Personeli Derneği Yayını.5

Ergun, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.34, 847–864.

Gerek, S. Ve Kurt, A.A. (2011). Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Uludağ Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 30(1),60-71.

Goel, I., & Khanna, S. R. (2014). Financial Education As Tool To Achieve Financial Literacy. ZENITH International Journal of Multidisciplinary Research, 4(11), 72-79.

Gökmen, H. (2012). Finansal Okuryazarlık. İstanbul: Hiperlink Yayınları, 1. Baskı.

Güler, E. (2015). Hane halkının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Sakarya İli Örneği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hilgerth, M A, Hogarth, J. M. ve Sondra G. B. (2003). Household Financial Management: The Connection Between Knowledge And Behavior. Federal Reserve Bulletin. 89(7), 309-322.

Özçam, M. (2006).Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler. Ankara: Sermaye Piyasası Araştırma Raporu.

Jorgensen, B. L. (2007). Financial Literacy Of Collegestudents: Parental And Peer Influences. Master's Thesis, Virginia Polytechnic Institute And State University.

Karaağaç, A., (2015). Finansallaşma Sürecinde Finansal Okuryazarlık. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıç, Y., Ata, H. A., Seyrek, İ H., (2015). "Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan, ss. 128-150

Kieschnick, D. A.,(2006). “Financial Knowledge Levels and Savings Behaviors of Bermudian High School Seniors at CedarBridge Academy” Yüksek Lisans Tezi. Iowa State University.

Kinnunen, U., Pulkkinen, L., (1998). Linking Economic Stress To Marital Quality Among Finnish Marital Couples, Journal Of Family Issues, Vol. 19, No. 6, pp. 705- 724.

Kosicki, D., (2008). Internal Market & Services DG, European Commission. Financial Education Policy of the European Commission. Microfinance Europe EMN's Bi- Annual Magazine,4: 4-5.

Louw, J., Fouche, J., Oberholzer, M., (2013)."Financial Literacy Needs Of South African Third-Year University Students", International Business & Economics Research Journal, Vol. 12, No. 4, April, pp. 439-450.

Lusardi, A., Mitchell, O. S. (2005). Financial literacy and planning: Implications for retirement wellbeing (Working paper). Michigan Retirement Research Center, Michigan Retirement Research Center, WP 2005-108.

Lusardi, A., (2008). “Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice” Joint Center for Housing Studies, Harvard University.

Lusardi, Annamaria Mitchell, Olivia S. (2011). The Outlook for Financial Literacy: National Bureau of Economic Research.

Mandell, L. (2006). Financial Literacy: If It Is So Important, Why Is Not Improving?. Networks Financial Institute At Indiana State University Policy Brief.

Mason, C.M. (2003). Conceptualising Financial Literacy - An Ethnographic Study Of School Governors. Loughborough University.

Mason L.C.M., Wilson R.M.S., (2000). *Conceptualising Financial Literacy*, Business School Research Series, Paper 2000: 7, Isbn 1 85901 168 3, Loughborough University.

Mavrinac, S. C. ve Ping, C. (2004). Financial Education For Women In Asia Pacific, An Insead Working Paper.

OECD, (2009), Financial Literacy and Consumer Protection: Overlooked Aspect Of The Crisis, OECD Recommendation On Good Practices On Financial Education And Awareness Relating To Credit, June 2009, OECD.

OECD (2008), International Conference On Financial Education: Taking Financial Literacy To The Next Level: Important Challenges And Promising Solutions, Washington D.C.

OECD (2005), Improving Financial Literacy, ISBN 9789264012578, November 2005.

Orton, L., (2007). Financial Literacy: Lessons from International Experience., CPRN Research Report (Canadian Policy Research Networks).

Özen E., Kaya. Z., (2015) Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Ölçülmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma (Measuring of Financial Literacy: An Investigation on Undergraduate Students), 19. Finans Sempozyumu, 21-24 Ekim 2015, Çorum

Özel, Ö., Yalçın, C., (2013). Yurtiçi Tasarruflar ve Bireysel Emeklilik Sistemi: Türkiye'deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme. TCMB, Çalışma Tebliği, 13(04).

Öztürk, E., Demir, Y. (2015). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (68), 113-134.

Öztürk, E. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Remund, D. L. (2010). "Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy", *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 44, No. 2, pp. 276-295.

Rooij, M. C.J., Lusardi, A. ve Alessie, R.J.M. (2007). Financial Literacy And Stock Market Participation. National Bureau Of Economic Research Working Paper. 13565

Roy Morgan Research. (2003). ANZ Survey of Adult Financial Literacy in Australia: Final Report, Melbourne: ANZ Bank.

Saraç, E. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sarıgül, H. (2014). A Survey Of Financial Literacy Among University Students. *The Journal Of Accounting And Finance*. 64, 207-224.

Sarıgül, H., (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlilik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 13(1): 200-218.

Satoğlu, S., (2014). Bireysel Yatırımcılar □ Koruma Aracı □ Olarak Finansal Okuryazarlık ve Türkiye Uygulaması, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. Bankacılık ve sigortacılık Enstitüsü.

Worthington, Andrew C., (2006). "Predicting Financial Literacy İn Australia", *Financial Services Review*, No. 15, pp. 59-79.

Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 12(1), 73-86.

Temizel, F., (2010). Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB).(2011). Dünyada ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim.

Volpe, R. P., Chen, H., Liu, S. (2006). An Analysis of the Importance Of Personal Finance Topics and the Level of Knowledge Possessed by Working Adults. *Financial Services Review*, 15(1), 81.

EKLER

Ek 1: Munzur Üniversitesi Personel Sayıları

Evrak Tarih ve Sayısı: 10/05/2018-E.7427

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 56530437-730.08.03-
Konu : Anket

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : Arş.Gör.Remzi HARK'ın 09.05.2018 tarihli dilekçesi.

İlgi dilekçe gereği; Fakültemiz İktisat Bölümü İktisat Teorisi Anabilim Dalında görev yapan Arş. Gör. Remzi HARK'ın "Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi; Munzur Üniversitesi Örneği" başlıklı çalışmanın anketinin Üniversitemiz Akademik ve İdari Personellerine uygulanması için Üniversitemiz Rektörlüğünden gerekli izin alınmıştır. İlginin Uygulamayı tamamlayabilmesi için Üniversitemiz akademik ve idari personellerinin görevli olduğu kadro sınıfı, unvan bilgisi ve sayısına (hangi unvanda kaç kişi olduğu) ihtiyaç duyduğunu belirten 09.05.2018 tarihli dilekçesi yazımız ekinde sunulmuş olup, gerekli bilgilerin Üniversitemiz Personel Daire Başkanlığınca ilgili personele verilmesi hususunu;

Olur ve Emirlerinize Saygılarımla arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Rahmi AYDIN
Dekan V.

OLUR
/ /2018
e-imzalıdır
Prof.Dr. Rahmi AYDIN
Rektör V.

Adres: Akad. Mah. Üniversite Yerleşkesi Merkez / Tunceli

Tel: 0 428 213 61 20 Faks: 028 213 61 21

e-Posta: universite@munzur.edu.tr Elektronik Ağ: www.munzur.edu.tr

Bilgi için: Fidan Kaya

Ünvan: Öğrenci İşleri

Tel. No: 0 428 213 17 94

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Personel sayıları ve dağılımları:

Akademik							
SIRA NO	FAKÜLTE	PROFESÖR	DOÇENT	DR. ÖĞR. ÜYESİ	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ	TOPLAM
1	Çemişgezek Meslek Yüksekokulu			5	19		24
2	Edebiyat Fakültesi	1	3	22	2	33	61
3	Güzel Sanatlar Fakültesi			1		15	16
4	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi		5	13	1	35	54
5	İletişim Fakültesi			1		8	9
6	Mühendislik Fakültesi	5	10	58	3	48	124
7	Pertek Sakine Genç Meslek Yüksekokulu			9	15		24
8	Rektörlük				15		15
9	Sağlık Yüksekokulu		2	7	1	7	17
10	Su Ürünleri Fakültesi		3	6		8	17
11	Tunceli Meslek Yüksekokulu	1	3	16	57		77

İdari		
Genel İdare Hizmetleri (GİH)		
SIRA NO	UNVAN	TOPLAM
1	Genel Sekreter	1
2	Genel Sekreter Yardımcısı	1
3	Daire Başkanı	6
4	Fakülte Sekreteri	5
5	Yüksekokul Sekreteri	4
6	Enstitü Sekreteri	2
7	Şube Müdürü	10
8	Şef	27
9	Memur	16
10	Sekreter	2
11	Bilgisayar İşletmeni	88
12	Şoför	5

Yardımcı hizmetler		
SIRA NO	UNVAN	TOPLAM
1	Hizmetli	11

Teknik Hizmetler		
SIRA NO	UNVAN	TOPLAM
1	Kütüphaneci	2
2	Programcı	2
3	Mühendis	9
4	Mimar	1
5	Tekniker	27
6	Tekniyzen	14

Sağlık Hizmetleri		
SIRA NO	UNVAN	TOPLAM
1	Hemşire	1
2	Sağlık Teknikeri	1

Avukatlık Hizmetleri		
SIRA NO	UNVAN	TOPLAM
1	Avukat	2

Ek 2: Anket Uygulaması Rektörlük İzni

08/05/2018-E.7296

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 56530437-044-
Konu : Anket

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi dilekçe gereği; Fakültemiz İktisat Bölümü Öğretim Elemanı Arş.Gör. Remzi HARK'ın "Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi; Munzur Üniversitesi Örneği" başlıklı anket çalışmasını Üniversitemiz Akademik ve İdari Personellere uygulanması için gerekli iznin verilmesi hususunu;

Olur ve emirlerinize saygılarımla arz ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Rahmi AYDIN
Dekan V.

OLUR

/ /2018

e-imzalıdır

Prof.Dr. Ubeyde İPEK
Rektör

Adres: Alınışık Mah. Özaydınlar Yerleşkesi, Mihalıç / Yozgat
Telefon: 0 428 213 41 20 Faks: 0 428 213 41 21
e-Posta: ulku@munzur.edu.tr Elektronik Ad: www.munzur.edu.tr

Bügi İla Fikre Kayı
Uygun: Bilgiye İhtiyaç
Tel No: 0 428 213 17 94

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3: Anket Formu

ANKET FORMU

Sayın Katılımcı; bu anket, üniversite çalışanlarının finansal davranışlarını belirlemeye yönelik veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Bu ankete katılarak, bilimsel bir çalışmaya katkı sağlamış olacaksınız. Vereceğiniz yanıtlar size herhangi bir yükümlülük getirmeyecektir. Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyup size uygun ifadeyi (X) ile işaretleyiniz. Yardımlarınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Remzi HARK
Munzur Üniversitesi İİBF
e-posta: remzihark@munzur.edu.tr

Dr. Öğretim Üyesi Özcan DEMİR
Fırat Üniversitesi İİBF
e-posta: odemir@firat.edu.tr

Katılımcının Demografik Özellikleri

Cinsiyetiniz: ☐ Erkek ☐ Kadın **Yaşınız:**

Eğitim Düzeyiniz: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön lisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

Mesleki Tecrübeniz: ☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-20 yıl ☐ 21+yıl

Medeni Haliniz:

Katılımcının İş Bilgileri

Akademik Personel () **İdari Personel ()**

Çalıştığınız Birim:

Kredi kartı kullanıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

Unvan/Pozisyon:

Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

Aylık Geliriniz (TL):

	Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
1	Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır			
2	Türkiye'de enflasyon oranları %10'un altındadır.			
3	Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır.			
4	Bir evi kiralamak, ev satın almayakıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar.			
5	Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır.			
6	Türkiye'deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul'dur.			
7	Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar.			
8	Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.			
	Bireysel Bankacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
9	Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar.			
10	Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir.			
11	IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.			
12	EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.			
13	İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilir.			
14	İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilir.			
	Emeklilik ve Sigortacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
15	Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür.			
16	SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye'de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur.			
17	Türkiye'de emeklilik yaşı herkes için 65'tir.			
18	Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir.			
19	Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.			

	Finansal Tablolar	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
20	Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve özsermayeyi gösterir.			
21	Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır.			
22	Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir.			
23	Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir.			
	Yatırım	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
24	Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz.			
25	Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz.			
26	Hisse senedi yatırımı tahvil yatırıma kıyasla daha riskli bir yatırımdır.			
27	Döviz, bir tasarruf aracıdır.			
28	Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasında B projesi seçilmelidir.			
	Vergi ve Mevzuat	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
29	Türkiye'de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır.			
30	Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıtlı olmak gerekmektedir.			
31	Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır.			
32	Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer.			

33	Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?	a. Amerikan Doları b. Euro c. Sterlin
Matematik ve Faiz Hesaplamaları		
34	Tuna Bey, ayda 2000 TL kazanacağı yeni bir işe girmiştir. Her ay 900 TL kira, 350 TL ulaşım gideri, 500 TL mutfak giderleri ve 100 TL giyim masrafları vardır. Tuna Bey'in 600 TL para biriktirmesi kaç ay sürecektir?	a. 1 ay b. 2 ay c. 3 ay d. 4 ay e. Fikrim yok
35	Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olacaktır?	a. %12'den az b. %12 c. %12'den fazla d. Fikrim yok
36	Banka hesabınızda 100 TL'niz olduğunu ve faiz oranının yıllık %5 olduğunu varsayın. 1 yıl sonra hesabınızdaki paranın ne kadar olacağını düşünürsünüz?	a. 105 TL'den az b. 105 TL c. 105 TL'den fazla d. Fikrim yok
37	Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?	a. 100 TL b. 100 TL'den az c. 100 TL'den fazla d. Fikrim yok
38	Zeynep ve Bilge aynı yaştadır. Zeynep 30 yaşından itibaren her yıl 1.000 TL, Bilge ise 40 yaşından itibaren her yıl 2.000 TL bankaya faize para yatırıyor. 50 yaşına geldiklerinde hangisinin hesabında daha fazla parası vardır?	a. Eşit miktarda paraları vardır. b. Bilge. Çünkü her yıl daha fazla miktarda birikim yapmıştır. c. Zeynep. Çünkü daha uzun yıl yatırım yapmıştır. d. Zeynep. Çünkü birikimleri daha uzun süre bileşik faizde artmıştır. e. Fikrim yok

Ek 4 : Orjinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Remzi HARK
Öğrenci Numarası	121216109
Enstitü Anabilim Dalı	İŞLETME
Programı	İŞLETME
Danışmanının Unvanı, Adı-Soyadı	Dr.Öğr.Üyesi Özcan DEMİR
Tez Başlığı (Türkçe)	ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL DAVRANIŞ ANALİZİ: MUNZUR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

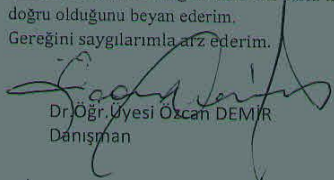
Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 77 sayfalık kısmına ilişkin, 05/07/2018 tarihinde şahsim/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17' dir.

Uygulanan filtrelemeler:

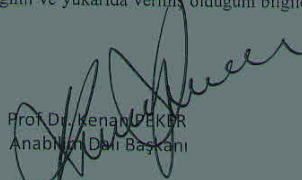
- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç.
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aştığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Özcan DEMİR
Danışman

Prof. Dr. Kenan PEKİR
Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü tezler; savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

Ek 5: Etik Kurul Kararı

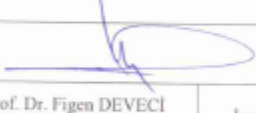
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
30.11.2017	16	30	Yrd. Doç. Dr. Özcan DEMİR

KARAR

“Üniversite Çalışanlarının Finansal Davranış Analizi: Munzur Üniversitesi Örneği” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	İmza	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	Bulunmadı	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	Bulunmadı
Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	Bulunmadı	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUZCU (Üye)	İmza

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı: Remzi HARK

Doğum Yeri: Elazığ

Doğum Tarihi: 15.06.1986

Medeni Hali: Evli

Eğitim Durumu:

Lisans: 2007-2012 Akdeniz Üniversitesi İİBF/İktisat Bölümü

Yüksek Lisans: 2012-2018 Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü /İşletme Bölümü

Yüksek Lisans: 2013-2015 İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü /İktisat Bölümü

Doktora: 2015- ... İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü /İktisat Bölümü

Yabancı Dil: İngilizce

İş Deneyimi:

2017-... Munzur Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü İktisat Teorisi Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi

İletişim:

E Posta Adresi: remzihark@munzur.edu.tr